

Novruz bayramınız mübarək!

POLİQLOT

№ 2(256) fevral-mart 2024

Təsisçi: Azərbaycan Dillər Universiteti

www.adu.edu.az

Novruz - milli birlik və mənəvi dəyərlər bayramı

Əsgərin kitab rəfi

səh. 3

Birlik olmağın yolu

səh. 6

Lyudmila Bejenaru ilə müsahibə

səh. 8-9

Dünyanın ən beynəlmiləl universitetləri

səh. 10

Türkiyədə akademik Kamal Abdulla haqqında kitab nəşr olunub

səh. 11

Bəşəri hisslərin daşıyıcısı olan Novruz bayramı Azərbaycan xalqının zəngin maddi və mənəvi dəyərlərinin mühüm hissəsini özündə ehtiva edən böyük mədəniyyət hadisəsidir. Novruzun tərkibi quruluşca mürəkkəb, məzmunca dərin və geniş əhatəlidir. Qədim mədəni köklərə və mənəvi qaynaqlara

bağlı olan Novruz keçmişdə olduğu kimi, bu gün də Azərbaycanda, digər türk dövlətlərində və bir çox qonşu ölkələrdə Bahar bayramı kimi böyük təntənə ilə qeyd olunur. Novruz bayramı 2009-cu ildə UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısına daxil edilib. 2010-cu ildə BMT Baş Assambleyasının 64-

cü sessiyasında martın 21-i Beynəlxalq Novruz Günü elan olunub.

Əsasında əski xalq mərasimləri dayanan "Novruz" hərfi mənada yeni gün deməkdir. İfade etdiyi mərasim semantikasına görə keçidin bitməsi və yeni nizamın başlanğıcı anlamını verir. Novruza Bozqurd, Çağan, Ergekon, Nevruz, Sultan Nevruz, Mart Doqquzu, Novruz və s. də deyilib. Hazırda isə "Novruz" anlayışı bəzi deyiliş fərqləri ilə bir çox türk xalqlarının dilində işlənir.

Novruzun əkinçilik təqvimini ilə bağlı olması tarixən bəllidir. Bu bayram şimal yarımkürəsində 20-21 mart tarixində baş verən yaz bərabərləşməsi ilə əlaqələndirilir. Təbiətin oyanması, bitkilərin yenidən öz yaşıl rənginə bürünməsi min illər boyu müşahidə olunub. Belə yeniləşmə gününün başlanğıcı şəmsi-günəş təqviminin ilk ayının ilk gününə (21 mart) təsadüf edir. Buna görə də həmin gün Novruz (Yeni gün) adlandırılıb.

Davamı səhifə 7-də

Ən yüksək akademik nəticələr göstərən tələbələr mükafatlandırılıb

Azərbaycan Dillər Universitetində 2023-2024-cü tədris ilinin qış sessiyasında fakültələr üzrə ən yüksək akademik nəticələr göstərən tələbələrlə görüş keçirilib.

ADU-nun rektoru, akademik Kamal Abdulla tələbələrə salamlayıb, onları təhsildə əldə etdikləri yüksək nəticələr münasibəti ilə təbrik edib. Qeyd olunub ki, universitetdə tələbələrin bilik və bacarıqlarının artırılması üçün hər cür zəruri imkanlar mövcuddur və yeni tədris metodlarının tətbiqi istiqamətində beynəlxalq təcrübə öyrənilməkdədir. ADU-da həyata keçirilən layihələrdən danışan rektor Kamal Abdulla universitetdə həm

müəllimlər, həm də tələbələr üçün elmi araşdırmaların aparılması üçün münbit şərait olduğunu qeyd edib.

Görüşdə birinci kurs tələbələrinin şəxsi kitabxanasının formalaşması və dünyagörüşünün artırılması məqsədilə təşkil olunan pulsuz kitab layihəsindən bəhs olunub, tələbələrin idarəetmə bacarıqlarının formalaşması üçün hər il keçirilən "Bir günlük xəlifə" layihəsinin əhəmiyyəti vurğulanıb. Rektor tələbələrə ictimai, elmi, mədəni mühitdə fəal olmağa, öz istedadları və savadları ilə cəmiyyətə faydalı olmağa çağırıb. Bədii ədəbiyyata maraq göstərməyin, incəsənəti dərinləndirməyin vacibliyini vurğulayıb.

Qış sessiyasında fakültələr üzrə ən yüksək akademik nəticələr göstərən tələbələrə "Fəxri fərman"lar təqdim olunub.

İsveç səfiri ADU-nun qonağı olub

İsveç Krallığının ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Tobias Lorentzon Azərbaycan Dillər Universitetinin qonağı olub.

ADU-nun rektoru, akademik Kamal Abdulla səfiri və qonaqları salamlayıb, onları universitetdə görməkdən məmnun olduğunu bildirib. Görüşdə ADU-da həyata keçirilən müxtəlif layihələr, müəllim-tələbə mübadiləsi proqramları haqqında məlumat verilib. Beynəlxalq əlaqələrin inkişaf etdirilməsi, xarici təcrübə proqramlarının öyrənilməsinin vacibliyi qeyd olunub.

“Səfir saati” layihəsinin tarixindən və tələbələr üçün əhəmiyyətindən danışan rektor belə görüşlərin universitetdə mütəmadi olaraq keçirildiyini vurğulayıb:

“Azərbaycan Dillər Universiteti dünyanın müxtəlif ölkələrinin univer-

sitetləri ilə beynəlxalq elmi əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq münasibətlərini inkişaf etdirir. Bu inkişaf həm müəllimlərimizin, həm də tələbələrimizin bilik və bacarıqlarının artırılması istiqamətində mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Tələbələrimiz müxtəlif yerli və beynəlxalq layihələrdə uğurla iştirak edirlər. Belə layihələrdən biri də “Səfir saati” layihəsidir.

İnanıram ki, Azərbaycan və İsveç arasında olan dostluq və tərəfdaşlıq münasibətləri bütün sahələrdə olduğu kimi, elm, mədəniyyət və təhsil sahəsində də yüksələn xətlə inkişaf edəcək”.

Səmimi qarşılama və xoş sözlərə görə minnətdarlığını bildirən səfir gələcək elmi əməkdaşlığın yeni istiqamətlərindən danışdı. Qeyd olunub ki, elmi, mədəni əməkdaşlıq hər iki ölkə üçün böyük önəm kəsb edir.

Görüşdə ADU-nun kollektivi adından səfirə xatirə hədiyyələri təqdim olunub.

Sonra “Səfir saati” layihəsi çərçivəsində tələbələrlə görüş keçirilib. Görüşdə eyni zamanda “Online Swedish” akademiyasının İsveç dili müəllimi Robert Melwitz də iştirak edib.

Kəşmir Həmrəyliyi Günü

Azərbaycan Dillər Universitetində Pakistanın ölkəmizdəki Səfirliyi ilə birgə “Kəşmir Həmrəyliyi Günü” adlı tədbir keçirilib.

ADU-nun rektoru, akademik Kamal Abdulla tədbiri giriş sözü ilə açaraq bildirib ki, Azərbaycan və Pa-

kistan Tədbirdə Pakistan səfiri tarixi və hüquqi aspektlərə dair dərin məzmunlu təqdimatla çıxış edib, əzablara və insan hüquqlarının pozulmasına məruz qalmış kəşmirililərin vəziyyətinə beynəlxalq diqqətin vacibliyini vurğulayıb.

kistan dövlətləri bütün müstəvilərdə bir-birinə öz dəstəyini ifadə edir, bu dəstək bundan sonra da davam etdiriləcək. Dost və qardaş Pakistan xalqının rifahı, əmin-amanlığı, parlaq gələcəyi bizim üçün çox önəmlidir. İnanırıq ki, Pakistan öz haqq işində uğur qazanaçaq. Azərbaycan dünyada öz sözünü və imzasını bəyan edən ölkə kimi daim dost və qardaş Pakistanın yanındadır.

Səmimi qarşılama görə təşəkkürünü bildiren Pakistanın Azərbaycandakı səfiri Bilal Hayee ölkəsinin hər zaman Azərbaycanı dəstəklədiyini, Pakistanın daim qardaş ölkə Azərbaycanın yanında olduğunu vurğulayıb, qarşılıqlı əlaqələrin inkişafı istiqamətində bundan sonra da mühüm addımlar atılacağını diqqətə çatdırıb.

İOT və digər beynəlxalq forumlarda bu məsələ ilə bağlı fəal dəstəyə görə Azərbaycan hökumətinə dərin təşəkkürünü bildiren səfir Pakistanın Kəşmir xalqının öz müqəddəratını təyinetmə hüququna sarsılmaz dəstəyini vurğulayıb, beynəlxalq ictimaiyyəti Kəşmir xalqının arzularına və BMT qətnamələrinə uyğun olaraq, Kəşmir mübahisəsinin həllində fəal rol oynamağa çağırıb.

Tədbirdə İKGF-nin Avrasiya Regional Mərkəzinin rəhbəri Vüsal Qurbanov Azərbaycanın İOT-in Cammu və Kəşmir Əlaqə Qrupunda fəal rolundan danışdı. Professor Atamoğlan Məmmədli Kəşmir münaqişəsinin tarixi, siyasi və humanitar ölçülərinə işıq salan son məqaləsini vurğulayaraq dinləyicilər qarşısında çıxış edib.

Britaniya Şurası - “British Council” təşkilatının Azərbaycan üzrə filialının direktoru Nərgiz Hacıyeva təşkilatın əməkdaşları ilə birlikdə Azərbaycan Dillər Universitetinin qonağı olub.

ADU-nun rektoru, akademik Kamal Abdulla qonaqları salamlayaraq, onları universitetdə görməkdən məmnun olduğunu bildirib. Qeyd olunub ki, ADU-da xarici dillərin tədrisi ilə bağlı müasir tədris metodlarından və təcrübəsindən istifadə olunur. Azərbaycan Dillər Universiteti beynəlxalq əlaqələrin qurulması və inkişafı istiqamətində əməkdaşlıqda maraqlıdır.

Britaniya Şurası - “British Council” təşkilatının Azərbaycan üzrə filialının direktoru Nərgiz Hacıyeva beynəlxalq sertifikatlı dil imtahanlarının təşkili, tələbə və müəllimlərə bu istiqamətdə təlimlərin keçirilmə-

“British Council”in Azərbaycan filialının rəhbərliyi ADU-da

sinin perspektivləri haqqında məlumat verib.

Qeyd olunub ki, ADU-da müəllim və tələbələrin beynəlxalq dil sertifikatlı imtahanlara marağı böyükdür. İmtahanların keçirilməsi və rəsmi sertifikatların verilməsi ilə bağlı aparılan mü-

zakirələrdə müasir təlim və tədris metodlarının tətbiqinin önəmi vurğulanıb.

Görüş gələcək əməkdaşlığın yeni istiqamətləri və beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsinin əhəmiyyəti ətrafında müzakirələrlə davam edib.

Elmi-tədqiqat işləri ilə əlaqədar iclas

Fevralın 21-də Azərbaycan Dillər Universitetində Elm şöbəsinin təşkilatçılığı ilə elmi-tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsi, üzə çıxarılması, dəyərləndirilməsi istiqamətində iclas keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan universitetin rektoru, akademik Kamal Abdulla 2024-cü ildə nəzərdə tutulan elmi-tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsi, dəyərləndirilməsi istiqamətində tövsiyələrini verib, elmi-tədqiqat işlərinə verilən müasir tələbləri nəzərə alaraq bunun universitetin elmi potensialı üçün olduqca əhəmiyyətli və əsas göstəricilərdən biri olduğunu vurğulayıb, prioritet elmi istiqamətləri diqqətə çatdırıb.

Akademik Kamal Abdulla “Filoloqun kitabxanası” layihəsi çərçivəsində əsərlərin seçilməsi, akademik tərcümələrin təşkil edilməsi, bu mətnlərin yüksək səviyyədə redaktə olunaraq çapa verilməsi barəsində göstəriş verib. Bildirilib ki, həmin önəmli məsələlər Elm şöbəsinin maderatorluğu ilə həyata keçiriləcək:

“Biz təhsil işçiləri əldə etdiyimiz nailiyyətlərlə kifayətlənməməli, yeni üfüqlər fəth etməli, hər bir sahə üzrə irəliləməliyik. Qarşıya yeni hədəflər qoymalı və məqsədə çatmaq üçün var gücümüzlə çalışmalıyıq. Bu gün müasir filoloq hansı kitablara ehtiyac duyursa, məhz həmin mətnləri seçib tərcümə etməliyik. Qeydlər, izahlar və şərhələrlə birlik-

də akademik tərcümə ortaya qoymalıyıq. Klassik əsərlərin tərcüməsi xalq üçün çox faydalı olar, cəmiyyətə böyük töhfə verir. ADU-nun “Filoloqun kitabxanası” seriyasından tərcümələr sistemli şəkildə yerinə yetirilməlidir. Həmçinin əsərlərin müzakirəsi və təqdimatını da sistemli şəkildə yerinə yetirmək lazımdır”.

Rektor Kamal Abdulla vurğulayıb ki, bu mühüm missiya bu gün universitetimizin dərinde gizlənmiş, bəzən paslanmış, yaddaşdan çıxarılmış, unudulmuş potensialını canlandırmaqda bizə kömək edəcək. “Filoloqun kitabxanası” layihəsi çərçivəsində əsərlərin tərcümə olunub çapa verilməsinin əsas məqsədi, həmçinin, onun tədrisə tətbiq edilməsini həyata keçirməkdir.

Sonra şurada İbtidai sinif müəllimliyi Təhsil Proqramının Akkreditasiyasına hazırlıq məsələləri müzakirə olunub. ADU-nun rektoru, akademik Kamal Abdullanın müvafiq əmri ilə yaradılmış Təşkilat Komissiyasının sədri, dosent N.Zeynalovanın hesabatı dinlənilib, bu istiqamətdə görülən işlər geniş müzakirə edilib.

Universitetin rektoru Kamal Abdulla fəaliyyətin səmərəliliyini təmin etmək məqsədilə aidiyyəti strukturlara müvafiq göstərişlər verib, məsələ ilə bağlı mütəmadi hesabatların dinlənilməsinə tövsiyə edib.

Professor Fərman Zeynalov - 80

Səksəndən yüzə doğru...

Azərbaycan Dillər Universitetinin İngilis dilinin fonetika kafedrasının müdiri, filologiya elmləri doktoru, professor Fərman Zeynalov dilçi alim kimi respublikamızda və onun hüduqlarından kənarında özünəməxsus dəstixətti ilə seçilir. Onun əsərləri təkcə respublikamızda deyil, həm də ABŞ, Kanada, İran və Gürcüstanda nəşr olunub və mütəxəssislər tərəfindən yüksək qiymətləndirilib.

...Fərman Hüsən oğlu Zeynalov 1944-cü il yanvarın 29-da Cəbrayıl rayonunun Həsənqaydı kəndində kolxozçu ailəsində anadan olub. Rayonun Hacılı yeddillik və Şükürbəyli kənd orta mək-

Fərman Zeynalov 2001-ci ildə "Dillərin quruluş müxtəlifliyi və ritmik strukturların izomorfluğu" adlı doktorluq dissertasiyasını müdafiə edib və 2003-cü ildə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında AAK-nın qərarı ilə ona filologiya elmləri doktoru elmi dərəcəsi verilib. O, 2007-ci ildə İngilis dilinin fonetika kafedrasında professor vəzifəsinə seçilib.

2008-ci il oktyabr ayından F.Zeynalov həmin kafedranın müdiri vəzifəsində işləyir. Fərman müəllim Amerikada nəşr olunan "Babylon-Azərbaycan", Bakı Dövlət Universitetində nəşr olunan "Dil və Ədəbiyyat" jurnallarının

ilə təltif olunub. 2014-cü ilin mart ayında Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinin "Qabaqcıl Təhsil İşçisi" adına layiq görülüb.

Dilçilik elminə verdiyi töhfələrə görə, Fərman Zeynalov 2018-ci ilin mart ayında Türk Dünyası Araşdırmaları Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının akademik üzvü seçilib, həmin Akademiyanın Beynəlxalq "Qızıl Ulduz" medalına və "Atatürk" mükafatına layiq görülüb. Həmin ilin oktyabr ayında Fərman müəllim Almaniyanın Hannover şəhərində fəaliyyət göstərən Avropa Təbiət Elmləri Akademiyasının akademik üzvü seçilib.

2018-ci ilin dekabr ayında Fərman müəllimə Dünya elmində xidmətlərinə görə Birləşmiş Millətlər Şurasının İctimai Mükafatı (UNCOPA) olan "Elm və Sülh Səfiri" Beynəlxalq Fəxri ad mükafatı verilib.

2023-cü ildə professor Fərman Zeynalov dünya elminə və təhsilinə xidmətlərinə görə Beynəlxalq Mükafat Komitəsinin qərarı ilə Avropa Təbiət Elmləri Akademiyası tərəfindən (Hanover) "Lider Şəxsiyyət Ordeni" ilə təltif edilib. O həmçinin Türk Dünyası Araşdırmaları Beynəlxalq Elmlər Akademiyası tərəfindən Türk Dünyası elminə və təhsilinə verdiyi töhfələrinə görə "Türk Dünyasında İlin Lider Adamı" diplomu ilə təltif edilib.

...Azərbaycan Dillər Universitetinin professoru Fərman Zeynalovun 80 yaşı tamam olur. Fərman müəllimi yubiley münasibətilə səmimi qəlbədən təbrik edir, yaradıcılığının müdrik çağında ona möhkəm cansağlığı, Azərbaycan elminin və təhsilinin inkişafı naminə görəcəyi işlərdə böyük uğurlara imza atmasını arzulayırıq!

Yubileyiniz mübarək, əziz müəllimimiz!

təblərini bitirdikdən sonra, 1961-ci ildə M.F.Axundov adına Azərbaycan Pedaqoji Dillər İnstitutunun (indiki Azərbaycan Dillər Universiteti) Qərbi Avropa dilləri fakültəsinin ingilis dili şöbəsinə daxil olub.

1969-cu ildə institutu əla qiymətlərlə bitirən F.Zeynalov Elmi Şuranın qərarı ilə fonetika kafedrasında müəllimlik fəaliyyətinə başlayıb. 1984-cü ildə Tbilisi Dövlət Universitetində "İngilis və Azərbaycan dillərində cümlə vurgusunun fonetik xüsusiyyətlərin müqayisəli təhlili (rus dilində) mövzusunda namizədlik dissertasiyasını uğurla müdafiə edərək, filologiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsinə layiq görülüb. 1992-ci ildə dosent elmi adını alıb.

redaksiya heyətinin üzvüdür. Azərbaycanda ilk dəfə nəşr olunan "Azərbaycan Xarici dillər" jurnalının baş redaktorunun müavini. Fərman müəllim respublikada tanınmış bir dilçi kimi ADU-nun nəzdində doktorluq və elmlər namizədi alimlik dərəcəsi almaq üçün D.02.081 dissertasiyaların müdafiəsini keçirən Dissertasiya şurasının üzvüdür. O, 2010-2011-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasında filologiya elmləri üzrə ekspert olub.

Fərman müəllim 2009-cu ildə "Vektor" Beynəlxalq Elm Mərkəzi Mükafat Komissiyasının qərarı ilə "XX əsr Azərbaycan Ziyalıları" Beynəlxalq layihəsinin qalibi olub və "XX əsr Azərbaycan Ziyalıları" Beynəlxalq diplomu

Akademik Kamal Abdulla Mərmərə Universitetinin professoru seçilib

Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru, akademik Kamal Abdulla Türkiyənin Mərmərə Universitetinin professoru seçilib. Bu barədə qərar Mərmərə Universitetinin Senati (Elmi Şurası) tərəfindən verilib. Eyni zamanda Kamal Abdullanın təşəbbüsü ilə həmin universitetdə Dədə Qorqud Mərkə-

zinin açılması planlaşdırılır. Yaxın vaxtlarda Mərmərə Universitetinin Dədə Qorqud Mərkəzinin fəaliyyətə başlaması nəzərdə tutulub. Orada vaxtaşırı beynəlxalq konfranslar, dəyirmi masalar, simpoziumlar təşkil olunacaq.

Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi və "İRƏLİ" İctimai Birliyinin birgə təşkilatçılığı ilə həyata keçirilən "Əsgərin kitab rəfi" kitab toplama aksiyası çərçivəsində "Məndən başlanı Vətən" adlı silsilə ədəbi-bədii tədbirlərə start verilib. Bu istiqamətdə ilk tədbir Azərbaycan Dillər Universite-

müxtəlif layihələrdə iştirakından söhbət açıblar. Nətiqələr bildiriblər ki, 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra yeni dövrün başlanğıcı məhz gənclərin hərtərəfli inkişafından asılıdır. Ötən ilin sentyabr ayında baş tutan lokal xarakterli antiterror tədbirlərində Azərbaycan gəncliyinin fəal iştirakı məhz bu istiqamətdə

"Əsgərin kitab rəfi" aksiyası

Bu silsilədən ilk tədbir ADU-da keçirilib

tində baş tutub. Tədbirdə tanınmış ictimaiyyət nümayəndələri, media mənsubları və tələbələr iştirak ediblər.

Əvvəlcə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda canından keçən şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqlik sükutla yad edilib.

Tədbir iştirakçılarını salamlayan Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru, Xalq yazıçısı, akademik Kamal Abdulla "Məndən Başlanı Vətən" adlı ilk silsilə tədbirin ADU-da keçirilməsinə görə "İRƏLİ" İctimai Birliyinə öz təşəkkürünü bildirib. Diqqətə çatdırılıb ki, Azərbaycan Dillər Universiteti gənclərin hərtərəfli inkişafı sahəsində heç bir zaman öz dəstəyini əsirgəməyib və belə tədbirlər bunu bir daha əyani şəkildə nümayiş etdirir.

Azərbaycan Ordusunun sıralarında xidmət göstərən hərbi qulluqçuların savadlı, intellektual, vətənpərvər yetişmələrinin, Vətəninə, dövlətinə sadıq tərbiyə olunmasının vacibliyini vurğulayan akademik Kamal Abdulla bu işə xüsusi töhfə verən "Əsgərin kitab rəfi" kitab toplama aksiyasının işinə uğurlar arzulayıb.

Daha sonra çıxışçılar - Vətən müharibəsi iştirakçısı, "Füzulinin azad olunmasına görə" və "Cəbrayılın azad olunmasına görə" medalları ilə təltif edilmiş "İRƏLİ" İctimai Birliyinin sədri Şahin Rəhmanlı, Əməkdar incəsənət xadimi, şair Baba Vəziroğlu, Azərbaycan Ordusunun polkovniki, Əməkdar incəsənət xadimi, Zəfər Paradının ssenari müəllifi və aparıcısı Abdulla Qurbani gənclərin hərbi-vətənpərvərlik mövzularında təşkil olunan

görülmüş işlərin bariz nümunəsidir. Çıxış edənlər bundan sonra da Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə qələbələrımız və müstəqilliyimizin əbədi olacağına əminliyini ifadə ediblər.

Tədbirin bədii hissəsində Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin nəzdində Həzi Aslanov adına Ordu İdeoloji və Mədəniyyət Mərkəzinin rəisi, polkovnik, Əməkdar artist Cahangir Qurbanov və vokal qrupunun ifasında "Qələbəyə gedən yollar", gənc vokalçı, Prezident təqaüdcüsü Atilla Məmmədovun ifasında "Azərbaycan", Qarabağ qazisi, xanəndə Əvəzخان Əzizovun ifasında "Ana yurdum" və "Qəşəngdir", həmçinin Azərbaycan Dillər Universitetinin tələbələrindən ifasında "Biz Vətənik, Vətən də biz" adlı nəğmə və kompozisiyalar təqdim olunub.

Tədbirin sonunda xatirə şəkli çəkdirilib, Azərbaycan Dillər Universiteti tərəfindən "Əsgərin kitab rəfi" aksiyası üçün toplanmış kitablar "İRƏLİ" İctimai Birliyinə təqdim olunub.

Xatırladaq ki, "Əsgərin kitab rəfi" kitab toplama aksiyasının keçirilməsində əsas məqsəd əsgərlərimizin asudə vaxtının səmərəli təşkilinə töhfələr vermək, eləcə də, gənclər arasında mütaliyəyə marağın artırılmasıdır. Ötən il keçirilən kitab toplama aksiyasında "İRƏLİ" İctimai Birliyi tərəfindən 12 mindən çox kitab toplanaraq işğaldan azad olmuş ərazilərdəki hərbi bölmələrə təhvil verilib.

Qalib xalqın silinməyən yaddaşı

Xocalı faciəsinə həsr olunmuş anim tədbiri

Fevralın 26-da Azərbaycan Dillər Universitetində Xocalı soyqırımına həsr edilmiş "Qalib xalqın silinməyən yaddaşı" adlı tədbir keçirilib.

Xocalı qurbanlarının və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçən şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib, Dövlət Himni səsləndirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Beynəlxalq münasibətlər və Regionşünaslıq fakültəsinin dekanı, professor İbrahim Kazımbəyli Xocalı faciəsinin Azərbaycan xalqının yaddaşında silinməz iz buraxdığını və bu hadisənin Azərbaycan türklərinə qarşı baş vermiş soyqırımı aktının olduğunu vurğulayıb. Qeyd olunub ki, Xocalı soyqırımı nəticəsində 63-ü uşaq, 106-sı qadın, 70-i qoca və qarı

olmaqla, 613 Xocalı sakini qətlə yetirilib, 8 ailə tamamilə məhv edilib, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 uşaq

valideynlərindən birini itirib.

Tədbirdə çıxış edən ADU-nun rektoru, akademik

Kamal Abdulla bildirib ki, Xocalı soyqırımı bütün insanlığın faciəsidir. Bu vəhşi qətləmə bəşəriyyətə qarşı yönəlmiş vandalizm aktıdır:

Azərbaycan Ordusu 44 gün ərzində şəhidlərimizin qisasını aldı, Xocalı qurbanlarının qanı yerdə qalmadı. Bu gün Azərbaycan xalqı qalib xalq kimi yenidən öz doğma yurduna, elinə, obasına qayıdır. Bu gün Xocalı yenidən qurulur, Xocalıya həyat qayıdır. Bu gün dünya Azərbaycan həqiqətlərinə daha çox inanır. Prezident İlham Əliyevin yorulmaz fəaliyyəti nəticəsində dünyanın bir çox ölkəsində Xocalı hadisəsi adekvat olaraq qiymətləndirilir. Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə "Xocalıya ədalət" kampaniyası Xocalı faciəsinin dünyaya çatdırılması, bu həqiqətlərin beynəlxalq aləmdə yayılması, qətləmə obyektiv qiymət verilməsi istiqamətində mühüm rol oynayır".

Tədbirdə Qafqazşünaslıq və Azərbaycan tarixi kafedrasının müəllimi Mina Qarayeva, Beynəlxalq münasibətlər kafedrasının müəllimi Aysel Bağirova məruzələrlə çıxış ediblər.

Xocalı soyqırımı - ümumxalq hüzn günü

dəyirmi masa

Azərbaycan Dillər Universitetinin Multikulturalizm Mərkəzi və "Azərbaycanşünaslıq" Elmi Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə "Xocalı soyqırımı - ümumxalq hüzn günü" adlı dəyirmi masa keçirilib.

Dəyirmi masada Azərbaycan Vətən Müharibəsi Vətənlər İctimai Birliyi Nəsimi rayon şöbəsinin nümayəndələri, Qarabağ döyüşlərinin qaziləri qonaq qismində iştirak ediblər.

Öncə Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad olunub.

ADU-nun Multikulturalizm Mərkəzinin müdiri Loğman Rəşidzadə tədbiri giriş sözü ilə açaraq bildirib ki, 1992-ci il fevral ayının 25-dən 26-a keçən gecə erməni silahlı qüvvələri keçmiş sovet ordusunun Xankəndidə yerləşən 366-cı alayın iştirakı ilə beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini kobudcasına pozaraq Xocalı şəhərinə hücum edib, şəhər

yerlə-yeksan edilib, dinc əhaliyə misli görünməmiş qəddarlıqla divan tutulub. Azərbaycan tarixinin ən dəhşətli səhifələrindən olan bu soyqırımı aktı təkə xalqımıza qarşı deyil, insanlıq əleyhinə törədilmiş qanlı cinayətdir. Azərbaycan dövləti erməni millətçilərinin Xocalıda törətdiyi soyqırımı haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması üçün məqsədyönlü və ardıcıl fəaliyyət göstərir.

Qafqazşünaslıq və Azərbaycan tarixi kafedrasının dosenti Qorxmaz Mustafayev Xocalı faciəsi haqqında geniş məlumat verib. Qeyd olunub ki, 2020-ci ildə baş verən 44 günlük Vətən müharibəsində misilsiz igidlik nümunələri göstərən qəhrəman ordumuz Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Xocalı faciəsi qurbanlarının da qisasını aldı, şəhidlərimizin qanı yerdə qalmadı. Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa

etdi, xalq öz rəhbərinin ətrafında yumruq kimi birləşərək tarixi hədəflərinə qovuşdu.

Çıxışlarda təqaüddə olan hərbiçisi, 1990-1992-ci illərdə Şuşa polisinin komandiri olmuş Fərman Xəlilov, təqaüddə olan polkovnik, 1991-1992-ci illərdə Şuşa polisində rota komandiri işləmiş Mübariz Quliyev, veteran döyüşçü, Kərçicahan və Xocalı döyüşlərinin iştirakçısı Musa Əliyev çıxış edərək Xocalı soyqırımının tarixi köklərindən, faciənin baş vermə şəraitindən, erməni vandallarının vəhşiliklərindən, şahidi olduqları hadisələrdən danışdı.

Universitetin Beynəlxalq münasibətlər və Regionşünaslıq fakültəsinin dekanı İbrahim Kazımbəyli Xocalı soyqırımı və erməni vandalizminin tarixi köklərindən danışdı.

Tədbirdə çıxış edən ADU-nun Elmi İşlər üzrə prorektoru, professor Novruz Məmmədov Xocalı faciəsinin siyasi təsirlərindən danışdı. Bildirilib ki, Xocalı soyqırımının ildönümü Azərbaycanla yanaşı, dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan soydaşlarımız və dost xalqların nümayəndələri tərəfindən ürək ağrısı ilə qeyd edilir. Hər il soyqırımı qurbanlarının əziz xatirəsinin ümumxalq səviyyəsində yad edilməsi ermənilərin Xocalıda həyata keçirdikləri dəhşətli qətləmə xalqımızın yaddaşından heç vaxt silinməyəcəyini, Xocalı soyqırımının dəhşətlərinin heç zaman unudulmayacağını göstərir.

21 fevral - Beynəlxalq Ana Dili Günüdür

Fevralın 21-i bütün dünyada Beynəlxalq Ana Dili Günü kimi qeyd olunur. 1999-cu ilin noyabrında Banqladeş səfirinin təşəbbüsü ilə UNESCO tərəfindən fevralın 21-i Beynəlxalq Ana Dili Günü elan edilib. Dünyada məhv olmaq təhlükəsi ilə üzləşən dillərin qorunması məqsədilə hər il qeyd olunan Beynəlxalq Ana Dili Günü hər kəsə öz doğma dilinin varlığını

lət dəstəyi" mövzularında məruzələri dinlənilib.

Tədbirdə ADU-nun Elmi İşlər üzrə prorektoru, professor Novruz Məmmədov, professor Adil Babayev, Türk Dünyası Araşdırmaları Mərkəzinin müdiri, filologiya elmləri doktoru Elçin İbrahimov dəyirmi masanın əhəmiyyətindən danışdı, Beynəlxalq Ana Dili Günü qeyd olunmasının önemi haqqında fikirlərini bölüşüblər.

Ana dilimiz - milli varlığımız

hiss etmək, onunla qürur duymaq, onu qorumaq, inkişaf etdirmək hüququ olduğunu bir daha xatırladır.

Azərbaycan Dillər Universitetində Beynəlxalq Ana Dili Günü münasibəti ilə "Ana dilimiz milli varlığımızdır" mövzusunda dəyirmi masa keçirilib. Tədbiri giriş sözü ilə açan universitetin Azərbaycan dilçiliyi kafedrasının müdiri, dosent Fərəh Niftəliyeva Beynəlxalq Ana Dili Günü'nün təsis olunmasının tarixi barədə tədbir iştirakçlarına məlumat verib.

Sonra həmin kafedranın baş müəllimi Aytac Rüstəmlinin "Ana dilimizə dövlət qayğısı", Türk Dünyası Araşdırmaları Mərkəzinin mütəxəssisi Firuzə Ağaməmmədovanın "Azərbaycanda yaşayan azsaylı xalqların ana dillərinə döv-

Bildirilib ki, dil hər bir millətin maddi və mənəvi irsini qoruyan və inkişaf etdirən ən mühüm və ən güclü vasitədir. Hər bir insan öz ana dilini yaxşı bilməli və onu qorumalıdır. Ana dili insanın mənəvi aləminin zənginləşməsində, dünyagörüşünün genişlənməsində, mükəmməl təhsil almasında, öz soydaşları ilə ünsiyyət qurmasında mühüm rol oynayır. Ana dili millətin özünəməxsusluğunu qorumaqla yanaşı, tərcümə vasitəsilə başqa xalqların mədəni irsi ilə tanış olmağa, onlarla ünsiyyət qurmağa imkan yaradır. Millətin dilinin dövlət dili statusuna yüksəlməsi qürur gətirən tarixi hadisə, milli dövlətçilik tarixinin qızıl səhifəsidir. Ana dilimizi qorumaq və inkişaf etdirmək hər bir azərbaycanlının müqəddəs borcudur.

Başını itirmiş başçı, yaxud böyük dövlətin cılızlaşması

30 il Azərbaycan torpaqları işğal altında qaldı... Dünya susdu... ATƏT-in üzvləri heç nə edə bilmədi bu müddətdə.

...2020-ci il sentyabrın 27-də Azərbaycan ordusu öz torpaqlarını işğaldan azad etməyə başladı. Dünya yuxudan oyandı birdən. Azərbaycana qarşı təzyiqlər, ağ yalanlar, böhtanlar gündəmə gəldi. Minsk qrupunun 3 əsas üzvü olan dövlətlərdən biri, erməni lobbisinin əlində oynucağa çevrilən Fransa xüsusi "canfəşanlıq" göstərməsi ilə yadda qaldı. Qərbi Avropanın ən böyük dövlətinin başçısı E.Makronun "Azərbaycan ordusunun tərkibində 300 suriyalı vuruşur", - kimi məsuliyyətsiz sözləri onun özünü çətin vəziyyətdə qoydu. Bu sözlərin ağ yalan olduğu, Azərbaycan ordusunun tərkibində nəinki, suriyalı, ümumiyyətlə, heç bir əcnəbi döyüşçünün vuruşmadığı təkzibedilməz faktlarla təsdiq olundu.

Fransanın xarici işlər naziri Jan Jv Le Drianın "Türkiyənin hərbi iştirakı mövcuddur, bu işə müharibənin beynəlmilləşməsinə gətirib çıxara bilər", - sözləri də bu dövlətin erməniperəst mövqeyinin təzahürü idi.

Vətən müharibəsinin qızgın vaxtında, 2020-ci il oktyabr ayının 14-də Fransanın "France - 24" televiziya kanalının müxbiri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevlə apardığı müsahibədə "kinli, qərəzli" suallarla müraciət etdikdə, təbii və haqlı olaraq, Prezidentimizin sərt, tutarlı cavabları ilə qarşılaşdı.

44 günlük II Qarabağ müharibəsində Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan ordusu parlaq qələbə çaldı, işğal altında olan torpaqlarımız azad olundu və ərazi bütövlüyümüz təmin edildi.

2021-ci il sentyabr ayının 28-də Fransanın "France - 24" televiziya kanalının digər müxbiri Azərbaycan Prezidenti ilə müsahibə apardı. Aradan bir il keçsə də, xislət dəyişməmişdi. Yenə də "kinli, qərəzli" suallar Azərbaycan Prezidentinin sərt, kəskin, layiqli cavabları ilə qarşılaşdı.

Azərbaycanın ədaləti bərpa edən, ərazi bütövlüyünü təmin edən parlaq qələbəsini Avropanın bəzi ölkələri, xüsusilə Fransa heç cür həzm edə bilmirdi. Ölkəmizə qarşı Fransanın kəskin hücumları başladı. 2022-ci il oktyabr ayının 2-də Azərbaycanın Fransadakı səfirliyinə hücum edildi. 2022-ci il oktyabrın 12-də Fransa prezidenti E.Makron "France - 24" televiziya kanalına verdiyi müsahibədə "erməni qadın və kişilərini", yəni Ermənistanı tək qoyacağını bildirdi. 2022-ci il noyabrın 15-də Fransa senatı Azərbaycana qarşı qərar qəbul etdi. Həmin il noyabrın sonlarında Fransa Milli Assambleyası Azərbaycana qarşı qərar qəbul etdi.

Xüsusi vurğulamaq lazımdır ki, hər qərardan sonra Fransanın respublikamızdakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfirləri Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinə çağırılır və lazımı "dərs"ləri verilir.

2023-cü il Azərbaycan ordusunun sentyabrın 19-u və 20-də Xankəndi və onun ətrafında terroristlərlə apardığı mübarizədən, bu ərazilərin tam təmizlənməsindən, separatçıların başçılarının tutulub Bakıya təcridxanalara gətirilməsindən sonra Fransa, sözün əsl mənasında, "sərsəmləməyə" başladı. Fransa

Ermənistanı silahlandırır, əsgərlərinə təlim keçir, E.Makron isə revanşizm xəyallarından ayrılı bilmir. Adam inana bilmir ki, böyük bir dövlətin başçısı bir ovuc erməninin əlində bu qədər oynucağa çevrilib, gülünc vəziyyətdə düşə bilər?

2024-cü il yanvarın 17-də Fransa Azərbaycana qarşı yeni xoşagəlməz qərarlar qəbul etdi və haqlı olaraq, Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi etiraz bəyanatını kəskin şəkildə bildirdi və hətta Fransa şirkətlərinin Azərbaycanın çıxarılması məsələsini gündəmə gətirdi.

Paris Yelisey sarayının sifarişli ilə Fransanın Evian - Le Ba şəhərində şairə Xurşidbanu Natəvanın heykəlinə, "Azərbaycan bağı"na qarşı nümayiş etdirilən aşağılayıcı münasibət və rəftara görə Azərbaycan ziyalıları və ədəbiyyat xadimləri bəyanat yaydılar.

2024-cü il yanvarın 24-də Azərbaycanın AŞPA-dakı nümayəndə heyəti bəyanat verərək zalı tərkd etdi və fəaliyyətini müvəqqəti dayandırdı. Azərbaycan nümayəndə heyətinin başçısı Səməd Seyidov verdiyi bəyanatla AŞPA-nın iç üzünü bütün çıpaqlığı ilə açıb göstərdi.

Uzun əsrlər boyu torpaq üstündə müharibələr aparın Fransa və Almaniyamı indi erməniperəstlik mövqeyi birləşirmişdi. Politoloqların (R.Musabəyov) qeyd etdiyi kimi, AŞPA E.Makronun diktəsinə Azərbaycanı yeritmək istəyirdi, ancaq gözlənilməz kəsərli gedişlə üzləşdi.

Avropa Azərbaycana vaxtaşırı siyasət dərsi vermək istəyib, demokratiyadan dəm vurub. Bəs, özündə vəziyyət necə olub? Öz haqlarını, hüquqlarını tələb edənlər atların ayaqlarının altına salınıb, üstünə itlər yeridilib, dəyənəklər başlarına endirilib. Buna görə də Azərbaycan Prezidentinin Almaniyanın "ARD" televiziya kanalının müxbirinə "Bura gəlməmişdən əvvəl gedin güzgüyə baxın", - sərt ifadəsi onlara layiqli, tutarlı cavab idi.

İslamafobiya, türkofobiya, azərbaycanafobiya...

Xüsusi vurğulamaq lazım gəlir ki, "Qurani-Kərim"-i Avropada ən çox yayın, təbliğ edən fransız tərcüməçiləri və mütəfəkkirləri olub. 1647-ci ildə Dü Riye "Qurani-Kərimi" fransız dilinə tərcümə etdikdən sonra P.Posnikov bu müqəddəs kitabı məhz fransız dilindəki Riye'nin tərcüməsindən istifadə edərək rus dilinə çevirib 1716-cı ildə Peterburqda nəşr etdirib. Volter 1756-cı ildə qələmə aldığı "Millətlərin adətləri və düşüncələri" adlı esserlərində Məhəmməd peyğəmbər, "Qurani-Kərim" haqqında çox ətraflı, heyranlıqla, vurğunluqla söhbət açıb. Dahi Viktor Hüqo İslam dini ilə bağlı silsilə şeirlər, poemalar ("Hicrinin doqquzuncu ili", "Məhəmməd", "Sidr ağacı") yazıb.

A.B.Bibristeyn - Kazimirski 1840-cı ildə "Qurani-Kərim"-i fransız dilinə tərcümə edib, Pyer Qiyom ön sözü yazıb. Nikolayev Kazimirskinin bu tərcüməsi vasitəsilə "Quran"-ı fransız dilindən rus dilinə çevirmiş və onu bir neçə dəfə (1864, 1865, 1876, 1880, 1901) Moskvada nəşr etdirmişdir.

V.Hüqo Kazimirskinin tərcüməsi ilə yaxından tanış olmuş, demək olar ki, onu həzm etmişdir. Əldə olan faktlar göstərir ki, V.Hüqo İslam dinini qəbul

etmiş və ömrünün son vaxtlarında "Qurani-Kərim"-in "Əl-fatihə" surəsindən "İhdinas siratəl müstəqim" - "Tanrı, özün bizə doğru yolu göstər" kəlamını deyib ağlayırmış. O, Fransanın başçılarını doğru yola yönəltmək üçün Ulu Tanrıya yalvarırmış.

Volter "Zair" faciəsində birdən-birə 100 fransız əsirini azad edən türk oğlu Orosmanın dili ilə deyir: "...fransızlar Ərəbistanın susuz səhralarında üzülüb əldən düşərək yürüşlərdən tənqə gəliblər, onlar öz ölkələrini heç vaxt tərk etməyəcəklər. Tanrının bu yerlərdə göyərdiyi palma ağaclarını öz murdar qanları ilə suvarmayacaqlar".

Fransız mütəfəkkiri Avropa dövlət başçılarını Şərq edəcəkləri yeni hücumlardan çəkəndirmək istəyirdi. Ancaq avropalılar, o cümlədən fransızlar öz murdar qanları ilə Əlcəzairdə, Mərakeşdə, Tunisdə, Seneqal və digər ölkələrdə bitən "Palma ağaclarını suvarmasuvara" onları işğal etdi, kütləvi soyqırımlar törətdi.

Volter də, Hüqo da və bir çox Avropa ədibləri öz ölkələrindəki haqsızlığı, ədalətsizliyi görüb xəyali xoş bir məkan axtarırdılar. Bu aləm onlar üçün Şərq idi. Volter üçün qədim Hindistan, qədim Çin, qədim və orta əsrlər Şərq ölkələri, İran və İranın həyatında, Bartoldun qeyd etdiyi kimi, İslamdan əvvəl və İslamdan sonra böyük rol oynamış Azərbaycan idi. Şərq mövzusunda şeirlər yazan V.Hüqo üçün də. Volter türklərin, tatarların, skiflərin eyni kökə mənsubluğunu, Atillanın da eyni mənşədən olduğunu bildirərək yazırdı ki, onlar bütün yer üzünü işğal etmişdilər, onların buna mənəvi haqları da var idi, çünki onlar hamıdan güclü, sərt və qüvvətli idilər. Fransız ədibi onu da vurğulayırdı ki, türklər ifrat dərəcədə məğrurdurlar. Volter Azərbaycanla bağlı olan "Astiaq əfsanəsi" və Zərdüştün "Avesta"sından geniş surətdə söhbət açmışdır...

Əgər bu gün E.Makron İslama, türklərə, Azərbaycana qarşı hücum kampaniyası aparırsa, onda gərək, ilkin olaraq, öz dahilərindən, ədiblərindən başlamalıdır - Volterdən, Hüqodan, Dümədan, Lamartindən, Qobinodan...

Ancaq bir az dərinə gedib, həqiqəti təqdim etməli olsaq, Fransanın Volter və Hüqoya oğul deməyə haqqı da yoxdur. 1717-ci ildə Volter hökmdarın qardaşı Orleanlı Filipə yazdığı satiraya görə həbs edilib on bir ay müddətinə məşhur Bastiliya qalasına atıldı. Sonra bir aristokratla olan mübahisəsinə görə yeddi ay müddətinə yenidən Bastiliya qalasına atıldı və azad olunduqdan sonra Fransanı tərk edərək İngiltərəyə getdi və orada yaşadı. Sonra uzun müddət Prussiyada, daha sonra İsveçrənin Cenevrə şəhəri yaxınlığındakı Ferney kəndində yaşadı. Yalnız ömrünün son illərində Parisə qayıtdı.

V.Hüqo ömrünün təxminən 20 ilini sürgündə oldu (1852-1870) və bundan sonra İslam dinini qəbul etməyi məsləhət bildi...

Bəli, başını itirmiş Fransa əgər belə xoşagəlməz addımı atırdısa, onda hücumu Natəvanın heykəlinə yox, İslamı, türkləri, Azərbaycanı ən yüksək səviyyədə təqdim və təbliğ etmiş Volterin, Hüqonun, Dümənin, "Şamaxı rəqqasəsi" romanının müəllifi Jozef Artur dö Qobinonun heykəllərindən, əsərlərindən başla-

malı idi. Fobioların öz qızgın çağında.

1993-cü ildə ulu öndər Heydər Əliyev prezident seçildəndən sonra ilk rəsmi səfərini Fransaya etdi. Fransanın o zamanlı prezidenti Fransua Mitteran dekabrın 20-də ulu öndər Heydər Əliyevlə görüşdə xüsusi vurğuladı ki, biz sizi dəstəkləyəcəyik (biz bu fikri araşdırma əsasında söyləyirik - Ə.Z.) Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, Mitteranın, Jak Şirakin, Ollanın, Sarkozinin vaxtında Azərbaycanın Fransa ilə münasibətləri yaxşı olmuşdur. Bu iki ölkə arasında münasibətlər heç zaman indiki kimi aşağı səviyyədə olmamışdır. Bu, Makronun apardığı düşüncəsiz, xoşagəlməz siyasətin yekunudur. Yəqin ki, zaman hər şeyi yerinə qoyacaq...

N.Paşinyan çıxışlarında demişdi ki, heç olmasa, 29 min kvadrat km-də yaşamağa imkan verilsin. Bunun üçün Azərbaycanla müqavilə bağlayıb yola getmək, özünün də yaxşı bildiyi kimi, daha məsləhətdir, yoxsa, tez-tez Fransaya gedib özündən 15-20 yaş kiçik Makronun qarşısında gülünc vəziyyətdə düşmək...

Apardığımız araşdırmalar əsasında əldə olan faktlara əsasən, XVII əsrdə Fransada 636 dil, ləhcə, dialekt vardı. Bir əyalətdən o birinə gedəndə bir-birini başa düşmürdülər. Kelt dili, brəton dili, Korsika dili və s. Hətta bir dəfə görkəmli fransız yazıçısı Jan Rasin Parisdən bir əyalətə gedir. Siqaret istəyəndə ona kağız mismarı gətirirlər.

1792-ci ildə Fransanın dövlət adamlarından biri deyir ki, Fransada 25 milyon fransız var, onlardan yalnız 3 milyon fransız dilində danışır. Bu dillər necə sıxışdırıldısa, XIX əsrdə fransız dili Avropada ən çox işlənən dil - ünsiyət dili oldu. 1940-cı ildə 1 milyon 700 min adam Korsika dilində danışdı. İndi cəmi 700 min adam qalıb. 2024-cü il yanvarın 28-də Korsika əhalisi öz hüquqları uğrunda mübarizəyə qalxdı. Acaq yenə də kobud təzyiqlər işə salındı.

Azərbaycanda isə bütün etniklər öz dillərini, dinlərini, adət-ənənələrini, ədəbiyyatlarını qoruyub saxlayırlar. Çünki, Azərbaycan dövləti buna şərait yaradır.

Fransanın hazırkı mədəniyyət naziri Rəşidə Date 2017-ci ildə verdiyi müsahibədə Azərbaycanın dinlərarası və etnik qruplara münasibətini gələcəkdə dünya üçün nümunəvi model olacağını göstərdi.

Bəli, yaxşı olar ki, Fransa və onun prezidenti E.Makron Qafqaza əl uzadıb, gərginlik yaratmaqdan, Azərbaycanın işlərinə qarışmaqdan, öz ölkəsinin aşıb-daşan problemləri ilə məşğul olsun.

Yazını Prezident İlham Əliyevin sözləri ilə bitirmək istəyirəm: "Fransa Azərbaycansız, Azərbaycan Fransasız yaşaya bilər". Kimlərin nə dərəcədə haqlı olub-olmadığı sonra görünəcək..."

Əsgər ZEYNALOV, Fransız dili və Mədəniyyəti Mərkəzinin müdiri, filologiya elmləri doktoru, professor

Birlik olmağın yolu

Xəbər verildiyi kimi, ötən il dekabrın 22-də Azərbaycan Dillər Universitetinin Təhsil 1 fakültəsi nəzdində Alman dilinin leksikologiyası və üslubiyatı kafedrasının təşkilatçılığı ilə ADU-nun 2 sayılı binasında "Weihnachtsmarkt" (Milad yarmarkası) adlı tədbir keçirilmişdi.

Hər il Azərbaycanda tən-tənə ilə qeyd olunan Milad bayramı yeniliyi, əmin-amanlığı, həmrəyliyi, mərhəmət və şəfqət duyğularını təcəssüm etdirir. Yarmarkada ADU-nun Elmi işlər üzrə prorektoru Novruz Məmmədov, rektorun məsləhətçisi Anar Osmanlı, Təhsil 1 fakültəsinin dekanı Fikrət Cahangirov, Milli Məclisin deputatları - Arzu Nağıyev və Elman Nəsirov, Nərimanov rayon Gənclər və İdman sektorunun müdiri Bahəddin Hüseynov, Qərbi Azərbaycan İcmasının koordinatoru Fərhad Qənbərov, universitetin kafedra müdirləri və tələbələrini iştirak etmişdilər.

Yarmarkada evdə hazırlanmış şirniyyatlar, tələbələrə əl işləri, kitablar, Milad bayramı dekorasiyası və s. əşyalar nümayiş olundu. Tədbiri keçirməkdə əsas məqsədimiz dilini öyrəndiyimiz xalqın adət-ənənəsinə sadıq qalaraq tələbələr-

də nağılvari bayram ruhunu yaratmaqla yanaşı, onlarda sevgi və mərhəmət hissi aşılamaq, alman dilinə marağı artırmaq, komanda şəklində birlikdə işləmək bacarığını formalaşdırmaq idi. Yarmarkada Təhsil 1 fakültəsində "Alman dili müəl-

limliyi" ixtisası üzrə təhsil alan bütün tələbələr iştirak etdilər. Tələbələr belə bir birlik nümayiş etdirməsi universitet rəhbərliyinin diqqətindən yayınmadı, bütün tələbələrə şəxsi işlərinə yazılmaqla təşəkkür elan olundu. Kafedramıza, xüsusilə tələbələrimize göstərilən diqqət və qayğıya görə universitetin rektoru, akademik Kamal Abdullaya minnətdarlığımızı bildiririk.

Xeyriyyə məqsədilə keçirilən yarmarkada məhsulların satışından əldə olunan 1500 manat məbləğində vəsait "Alman dili müəllimliyi" ixtisası üzrə təhsil alan tələbələrə təhsil haqqının müəyyən bir hissəsinin ödənilməsinə yönəldi. Yığılan vəsaitin hər kurs üzrə bir tələbənin təhsil haqqının ödənilməsi üçün ayrılması nəzərdə tutulsa da, yuxarı kurs tələbələrini böyüklük nümayiş etdirərək yolu birinci və ikinci kurs tələbələrinə verdilər. Təhsil 1 fakültəsinin dekanı Fikrət Cahangirov, kurslar üzrə dekan müavinləri və tyutorların iştirakı ilə Alman dilinin leksikologiyası və üslubiyatı kafedrasında keçirilən "Püşkatma" da birinci kursdan dörd və ikinci kursdan

isə bir tələbə seçildi. Tələbələr seçimin çox ədalətli və düzgün təşkil olunduğunu vurğulayaraq gələcəkdə belə tədbirlərin keçirilməsində daha da fəal iştirak edəcəklərinə söz verdilər.

Xeyriyyə adı altında bir insana ümid olmağı, ona sevinc bəxş etməyi bu bayram vasitəsilə bacaran tələbələr öz işlərindən xeyli məmnun qaldılar. Onların fikrincə, xeyriyyəçilik fəaliyyətində iştirak etmək insanın rütbə-sindən, dərəcə-sindən, vəzifə-sindən, maddi vəziyyətindən asılı olmamalıdır.

Xeyriyyəçiliyin ictimai əhəmiyyətindən danışarkən vurğulamalıyıq ki, o, cəmiyyətdə mənəvi-psixoloji ab-havanın yaxşılaşmasına şərait yaradır, insanlar arasında münasibətləri humanistləşdirir, onların daha xeyirxah, səmimi və həssas olmasına müsbət təsir göstərir. Axı, çətin məqamda başqalarından dəstək almış insan özü də imkan daxilində başqalarına kömək göstərməyə daha çox meyil edəcəkdir.

Xuraman ƏSGƏROVA,
Alman dilinin leksikologiyası və üslubiyatı kafedrasının müdiri, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

ADU Konfutsi İnstitutu və Qərbi Kaspi Universiteti əməkdaşlıq müqaviləsi imzalayıb

Azərbaycan Dillər Universitetinin nəzdində fəaliyyət göstərən Konfutsi İnstitutu ilə Azərbaycan Qərbi Kaspi Universiteti arasında əməkdaşlıq müqaviləsi imzalandı.

Sazişi Qərbi Kaspi Universitetinin Qəyyumlar Şurasının sədri, professor Hüseyn Bağırov və Konfutsi İnstitutunun direktorları Li Jihua və Rafiq Abbasov imzalayıb. Əməkdaşlıq müqaviləsinin əsas məqsədi Azərbaycan ilə Çin arasında təhsil və elm sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsi, humanitar elmlər sahəsində mütəxəssislərin hazırlanması, Çin dili və mədəniyyətinin tədrisi, tələbə, tədris və elmi kadrlar mübadiləsi, birgə elmi konfrans və seminarların təşkili, elmi-metodiki ədəbiyyatın nəşr edilməsidir.

Tədbirdə çıxış edən professor H.Bağırov Azərbaycan gənclərinin Çin dili və mədəniyyətinin öyrənilməsinə marağının artdığını, Çin və Azərbaycan universitetləri arasında tələbə mübadiləsinin genişləndiyini qeyd edib. Çinin Azərbaycandakı səfirliyinin müşavir-əlcisi Din Tao Çin-Azərbaycan

münasibətlərinin hər iki xalqın rifahına xidmət etdiyini, ikitərəfli əməkdaşlığın davamlı şəkildə inkişaf etdiyini vurğulayıb.

Konfutsi İnstitutunun direktoru Rafiq Abbasov təhsil sahəsində Azərbaycan-Çin əməkdaşlığının inkişafından, Azərbaycan və Çin dillərinin, mədəni irsinin öyrənilməsi və təbliği ilə bağlı Konfutsi İnstitutunun proqramlarının həyata keçirilməsindən danışdı. Qeyd olunub ki, Avrasiya nəqliyyat-iqtisadi dəhlizlərinin yaradılması, eləcə də İpək Yolu ölkələri arasında humanitar mübadilə və mədəniyyətlərarası dialoqun təmin edilməsi üzrə Çinin "Kömər və yol" təşəbbüsünün həyata keçirilməsində Azərbaycanın fəal iştirakı təhsil sahəsində Azərbaycan-Çin əməkdaşlığının inkişafına yeni təkan verib.

Tədbirin sonunda ADU-nun Konfutsi İnstitutunun müəllim və tələbələrini rəngarəng konsert proqramı ilə çıxış edib, ənənəvi Çin musiqi alətlərində milli Çin mahnı və melodiyaları səsləndirilib, xəttatlıq və kağız sənəti üzrə ustad dərsləri təşkil olunub.

Qocaman, xatirələrlə dolu universitetim

Universitet sözünün istər ensiklopediyalarda, istərsə də ictimai fikirdə çox ağır çəkisi, elm və tədris sahəsində xüsusi fundamental məzmun daşıyan mənası var. Universitet hər bir ölkənin, xalqın elm, təhsil, mədəniyyət, dünyagörüşü, bəlkə də, milli varlıq pasportudur. Fikrimcə, hər bir insan bu ali pasportu almaq arzusundadır...

Mən abituriyent olanda ən böyük arzum Azərbaycan Dillər Universitetinə qəbul olmaq idi. Çox xoşbəxtəm ki, Tanrı bu arzumı gerçəkləşdirdi və 2019-cu ildə doğma universitetimdə jurnalistika ixtisası üzrə təhsil almağa başladım. Universitet rəhbərliyinin və əməkdaşların tələbələrə qarşı böyük hörmətini gördükdə bu ali təhsil ocağını seçməyimə daha da sevindim. Dillərin qardaşlığı və dostluğunu özündə birləşdirən Azərbaycan Dillər Universiteti həm azərbaycanlı, həm də xarici tələbələrini güvənc yeridir. "Biz mehriban ailəyik", - deyərək tələbələrə isti qucaq açan təhsil ocağını, axı, necə sevmək olar? Elə buna görə də mən gözəl xatirələrlə dolu universitetimi həddindən ziyadə çox sevirəm.

Bəli, 75 yaşlı qocaman, xatirələrlə dolu universitet! "Öyrədən öyrənirəm" şüarı ilə gündən-günə inkişaf edən doğma universitetim bu gün dünya universitetləri reytingi cədvəlində öz yerini tutmaqdadır.

Bu gün ADU-nun rəhbərliyi Vətən müharibəsində həlak olan bütün şəhidlərimizin qəhrəmanlığını tədris auditoriyalarına daşımağı, tələbələrə ilk növbədə onların igidliyi barədə söhbətlər aparmağı rəsmi bir tapşırıq kimi tövsiyə edir.

Böyük tarixə və zəngin ənənələrə malik Azərbaycan Dillər Universiteti öz tələbələrini və məzunları ilə fəxr edir. 44 günlük Vətən müharibəsində işğal altında olan torpaqlarımızı azad edib xalqımıza Zəfər sevinci yaşadanlar, müqəddəs şəhidlik zirvəsinə ucalanlar, savaşı meydanında can qoymuş və qan axıtmış qazilər sırasında universitetimizin gəncləri də az olmamışdır.

ADU-da uğurun əldə edilməsi məqsədilə müəllim və gənclər tərəfindən irəli sürülən ideya

və təkliflər dəstəklənir və ideyaların icrası üçün şərait yaradılır. Tələbələrini təhsilə, elmə həvəsləndirən tədbirlər həyata keçirilir. Onlar üçün nüfuzlu şirkətlərdə təcrübə keçmək imkanı yaradılır. Savadı, bacarığı ilə seçilən məzunların həmin müəssisələrdə işlə təmin olunması üçün təşəbbüs göstərilir. Bir çox gəncin, tələbənin arzusu olan xaricdə təhsil imkanı yaradan "Erasmus+" proqramı çərçivəsində Almaniya, İspaniya, Polşa, Slovakiya kimi bir sıra ölkələrdəki ali təhsil müəssisələri ilə əməkdaşlıq həyata keçirilir, tələbə mübadiləsi aparılır. Bakalavr, magistr və doktorantlar bu imkandan lazımınca yararlanırlar.

ADU əməkdaşı və tələbəsi olub, onun patriotu olmamaq mümkün deyil. Universitetimizin elmi və mədəniyyət tarixində mühüm yeri olan böyük alim və müəllimlərinin yolunu davam etdirəcək ADU-ya məhəbbətin ən düzgün yoludur. Klassik yazıçılarımız, tanınmış filoloqlarımız, diplomatlarımız... bizim hər birimiz üçün təməl daşlarıdır. Bu gün həmin təməl daşları üstündə elmimizin, təhsilimizin, mədəniyyətimizin, milli dəyərlərimizin zənginləşdirilməsi, gənc nəsələrin sevgisinin aşılınması yolunda fəaliyyət göstərən ADU kollektivi var. Bu kollektivin hər bir üzvünün Azərbaycanımıza, Zəfər yolumuza, azad olunmuş torpaqlarımızın dirçəlməsinə canından xidmət göstərən savadlı, səviyyəli milli kadrlar yetişdirmək istəyi var. Yüz ilin başlanğıcından gələn bu istək indiki günlərimizdə daha böyük reallıqlar yaşamaqdadır. Məbədə aparıcı müqəddəs yolların biri də Azərbaycan Dillər Universitetinə istiqamətlənir. Bu müqəddəs yolun yolçularına Tanrı duaları ilə!

Elşən HÜSEYNLİ,
ADU-nun məzununu, Strateji məsələlər üzrə mütəxəssisi

Novruz - milli birlik və mənəvi dəyərlər bayramı

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Novruz haqqında məlumatlara Biruni Əbu Reyhanın "Asarul Baqiye", Kaşğarlı Mahmudun "Divanü Lugat-it Türk", Balasaqunlu Yusif Has Hacibin "Kutadqu bilik", Ömər Xəyyamın "Novruznamə", Nizamülmülkün "Siyasətnamə", Nizami Gəncəvinin "İsgəndərnamə" və b. əsərlərində rast gəlinir.

Birininin əsərindən, Ömər Xəyyamın "Novruznamə"sindən aldığımız məlumatlara görə, Novruzda yerə su səpərmişlər, yaxınlara hədiyyə verərmişlər, yelləncəkdə yellənərmişlər, şirniyyat paylayarmışlar, yeddi illik məhsulu müəyyənləşdirərmişlər, ritual yunması, çimməsi və digər mərasimlər icra edilmiş. Novruz günündə süfrəyə buğda, arpa, darı, qarğıdalı, noxud, mərcimək, düyü, küncüt və ya lobyaya unundan hazırlanmış çeşidli çörəklər düzərmişlər. Süfrənin ortasına yeddi cür ağacın (söyüd, zeytun, heyva, nar və s.) zoğunu, yeddi ağ piyalə, ağ dirhəm və ya yeni dinar qoyarmışlar.

Novruz bayramının mənşəyi, onunla bağlı əsətlər, miflər də çox qədimdir. Orta əsrlər İran əfsanələrinə əsasən, Novruz bayramı ilk dəfə mifik İran şahları Kəyümərs və ya Cəmşid tərəfindən tətbiq olunub. Əl Birininin yazdığı rəvayət isə Novruzun yaranmasını Azərbaycanla bağlayır. Bu rəvayətə görə, Cəmşid Azərbaycana gələndə qızıl taxta oturur və insanlar onu öz çiyinlərində aparırlar. Günəşin şüası Cəmşidin üzünə düşdükcə insanlar onu görür və sevincdən həmin günü bayram edirlər.

Qədim dövrlərdə Novruz təkcə xalq bayramı kimi deyil, eyni zamanda, dövlət bayramı kimi qeyd olunub. Bəzi tarixi mənbələrdə Novruzun bir ay bayram edildiyini bildirilir. Novruz şənliklərində kütləvi gəzintilər, xalq oyunları, yarışlar, rəqs və nəğmələr oxunması, məzhəkəçilərin və kəndirbazların çıxışları olurdu. Bayramda müharibələr və qarşılıqlı çəkişmələr dayanır, sülh müqavilələri bağlanırdı. Bu bayram o qədar şad və şən bir bayram olmuşdur ki, o günlərdə tək-

cə təmtəraqlı təntənələr deyil, eyni zamanda, xəstələrə müstəsna diqqət və qayğı göstərilmiş, qohum və dostlara baş çəkilməmiş, qohum və yaxınların məzarları ziyarət edilmiş, bir-birinə qarşılıqlı inam və simpatiya ifadə edilərək ümumbəşəri dəyərlər üstün tutulmuşdur.

Keçmişdə olduğu kimi, bu gün də Novruz ərəfəsində bayram hazırlıqları başlanır: ev-eşik, həyət-baca təmizlənir, yeni paltarlar alınır, bayram yeməkləri hazırlanır. Bayramda müqəddəs yerlər ziyarət edilir, qohumlara baş çəkilir, kəsülülər barışır, kasıblara yardım edilir, bayram sovgatı paylanılır. Təmizlənməmiş həyət-baca, köhnə paltar, kasıblıq və aclıq xaosu simvolizə edir. Kəsülülük isə kommunikativ böhran, sosial xaosun ifadəsidir. Təmizlik, təzə paltar, dadlı yeməklər xaosun natəmizlik, köhnəlik, aclıq kimi formalarını aradan qaldırır və onları yeni nizamla əvəz edir. Kəsülülük barışla əvəzləndə sosial harmoniya bərpa olunur.

Qədim köklərə malik olan Novruz əcdadlarımızın

indiki nəsillərə müqəddəs yadigarıdır. Zamanın sınaqlarından çıxaraq yaddaşlarda silinməz izlər qoyan bu bayram xalqımızın mənəvi dünyasına dərinən nüfuz edib, mənəvi dəyərlərimizin təşəkkülündə mühüm rol oynayıb. Əcdadlarımızın zəngin daxili aləmi, müdrik həyat fəlsəfəsi və gələcəklə bağlı işıqlı arzuları bu el bayramında təcəssümünü tapıb.

Artıq dördüncü ildir ki, Novruz bayramı doğma Qarabağımızda da böyük təntənə ilə qeyd edilir. 2021-ci ildə Prezident İlham Əliyev ölkəmizin birinci xanımı Mehriban Əliyeva və qızı Leyla Əliyeva ilə birlikdə azad edilmiş torpaqlarımızda ilk Novruz tonqalını Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşada qaladı. Novruz təmtərağından, çatılan o tonqalın alovlarından dirilik ruhumuz Şuşa səmasına ucularaq bərq vurdu.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva 2022-ci ildə Novruz bayramını Suqovuşanda keçirdi. Dövlətimizin başçısı yenə tonqal çatdı və tonqal ətrafında xalqa Novruz mü-

raciəti edərək, müqəddəs bayramımızı işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda qeyd etməyin ənənəyə çevrildiyini vurğuladı.

Dövlətimizin başçısı 2023-cü ilin Novruz tonqalını birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızı Arzu Əliyeva ilə birlikdə Tərtər rayonunun Talış kəndində alovlandırdı. Talış kəndi Qarabağda Novruz təntənəsinin növbəti ali ünvanı kimi tariximizə düşdü.

Milli varlığımızın ayrılmaz parçası olan Novruz bu gün də insanlar arasında səmimi münasibətlərə yol açır, mərhəmət və xeyirxahlıq duyğularını möhkəmləndirir. Bu el bayramının zəngin ənənələri mənəvi sərəvətlərimizə hörmətlə yanaşmağımızın ifadəsi, bəşər mədəniyyətinə dəyərli töhfəmdir.

Xalqımızı Novruz bayramı münasibətilə ürəkdən təbrik edir, hər bir soydaşımıza bahar əhval-ruhiyyəsi, möhkəm cansağlığı və gələcək işlərində nailiyyətlər diləyirik! Bu bayramın hər evə yeni sevinc, bol ruzi-bərəkət və firavanlıq gətirməsini arzu edirik!

Naxçıvan Muxtar Respublikasının 100 illik yubileyi tədbir

Martın 12-də Azərbaycan Dillər Universitetində Beynəlxalq münasibətlər və Regionşünaslıq fakültəsinin nəzdində Qafqazşünaslıq və Azərbaycan tarixi kafedrasının təşkilatçılığı ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının yaradılmasının 100 illiyinə həsr edilmiş "Naxçıvanın Azərbaycanın tərkibində saxlanılmasında Türkiyənin tarixi missiyası" adlı tədbir keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Beynəlxalq münasibətlər və Regionşünaslıq fakültəsinin dekanı, professor İbrahim Kazımbəyli Naxçıvanın Azərbaycanın tərkibində saxlanılması və bu prosesdə Türkiyənin tarixi missiyasından danışdı.

Qafqazşünaslıq və Azərbaycan tarixi kafedrasının dosenti Namiq Kərimov "Türkiyənin Cənubi Qafqaz

siyasəti və Naxçıvan" mövzusunda çıxış edərək Türkiyənin Naxçıvanla bağlı siyasətini hərbi, siyasi və diplomatik aspektlərdə dəyərləndirib. Kafedranın müəllimi Günay Məmməd-zadə "Naxçıvanın statusu ilə bağlı Qars və Moskva müqavilələrinin imzalanmasında Türkiyənin rolu" mövzusunda çıxış edib. Bildirilib ki, hər iki müqavilədə Naxçıvanın statusu məsələsi ilə bağlı Türkiyənin göstərdiyi səylər nəticəsində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü təmin olunub. Kafedranın digər əməkdaşı Zeynəb Qubiyeva "Könül körpüsü - Naxçıvanın xilası" adlı məruzəsində Könül körpüsünün yaranması, onun əhəmiyyəti və Naxçıvan Türkiyə münasibətlərindən bəhs edib. ADU-nun Elmi işlər üzrə prorektoru, professor

Novruz Məmmədov mövzu ilə bağlı fikirlərini bölüşüb.

Qeyd edək ki, fevralın 9-da Naxçıvan Muxtar Respublikasının yaradılmasının 100 ili tamam olub. Muxtar respublikanın yaradılmasının Azərbaycanın, habelə bölgənin tarixində böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini və onun xalqımızın həyatında əlamətdar hadisə olduğunu nəzərə alan Prezident İlham Əliyev "Naxçıvan Muxtar Respublikasının 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında" Sərəncam imzalayıb.

Naxçıvanın muxtariyyət tarixinə nəzər salaraq qeyd edək ki, 1921-ci ildə Naxçıvanın muxtar respublika statusunda Azərbaycanın tərkibində qalmasını şərtləndirən 2 mühüm beynəlxalq sənəd - Moskva və Qars müqavilələri imzalanıb, muxtariyyətin əsasları, eyni zamanda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisi təsdiq olunub, bu ərazinin beynəlxalq müqavilələrlə qorunan toxunulmazlıq hüququ təsbit edilib. 1921-ci ilin martında Naxçıvan Sovet Sosialist Respublikası, 1923-cü il iyunun 16-dan Naxçıvan diyarı təşkil olub. Nəhayət, 1924-cü il fevralın 9-da Azərbaycan SSR Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin dekreti ilə Naxçıvan diyarı Naxçıvan MSSR-ə çevrilib.

Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra ümummilli lider Heydər Əliyevin Fərmanı ilə Naxçıvanın 75 illik yubileyi geniş şəkildə keçirilib. Naxçıvan Muxtar Respublikasının 80, 85, 90 və 100 illik yubileyləri isə Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları ilə dövlət səviyyəsində geniş qeyd olunub.

ADU-da Beynəlxalq Qadınlar Gününə həsr olunmuş tədbir

Azərbaycan Dillər Universitetində 8 Mart Beynəlxalq Qadınlar Gününə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

ADU-nun Elmi işlər üzrə prorektoru, professor Novruz Məmmədov rektor, akademik Kamal Abdullanın xanım əməkdaşlara ünvanladığı təbrikləri çatdırıb. Prorektor xanım əməkdaşlara ən xoş arzularını bildirib. Qeyd olunub ki, Azərbaycan qadınları tarixin bütün dövrlərində cəmiyyətin hərəkətverici qüvvəsi, milli-mənəvi dəyərlərimizin əsas daşıyıcısı olub.

ADU-nun MHİK-nin sədri, dosent Məşğər Məmmədov bütün xanımlara sağlıq və xoşbəxt həyat arzu edib. Qeyd olunub ki, qadınların dövlət strukturlarında iştirakını təmin etmək və onları həyatın bütün sahələrində fəal iştiraka cəlb etmək cəmiyyətin davamlı inkişafının bir hissəsinə çevrilib.

Tədbir bədii hissə ilə davam edib.

Людмила Беженару: “Сегодня диалог, сотрудничество и партнерство являются ключевыми параметрами отношений между Румынией и Азербайджаном”

Мой собеседник – Людмила Беженару, доктор филологических наук, доцент Кафедры Славистики «Петру Караман», руководитель Центра Азербайджанского мультикультурализма Ясского университета «Александру Иоан Куза», Яссы, Румыния

– Людмила ханум, добро пожаловать в Азербайджан. Каковы причины Вашей искренней любви и теплого отношения к Азербайджану?

– Благодарю. Не знаю, если для искренней любви нужны причины... Скорее всего, она появляется в результате чего-то. В моем случае, интерес к Азербайджану появился еще в школьные годы благодаря моей классной руководительнице Марии Дмитриевне Андриуцэ, которая заинтересовала нас рассказами о вашей стране, песнями в исполнении великого Муслима, и даже участием в разные познавательные конкурсы. Потом, уже будучи преподавателем Ясского университета, в 2013–2014 гг. я в программе IANUS была 10 месяцев в Бакинском Славянском Университете. Этот период сыграл, думаю, решающую роль в моей привязанности к Азербайджану, так как за это время я познакомилась вживую с историей страны, ее традициями, обычаями, с достопримечательностями города Баку, ездила в Лянкяран... Прожила 10 месяцев интенсивного познания того, что сейчас называют азербайджанством.

В тот же период начала заниматься исследованием азербайджанской литературы, творчеством Камала Абдуллы. До сегодняшнего дня написала больше 20 статей по разным вопросам его творчества, которые опубликованы в Румынии, Сербии, Азербайджане, Турции, России, Казахстане, Грузии, Белоруссии, Молдавии; в Сербии вышла монография «Камал Абдулла: Философия Полноты». Перевела его 3 романа («И некого забыть» вот-вот выйдет в Ясском издательстве). Сейчас занимаюсь разными аспектами его творчества – исследованием, переводами, изданием, популяризацией. Это – скорее всего, дань уважения творчеству и личности представителя золотого фонда азербайджанской литературы, и в то же время личная привязанность к Азербайджану, к его интересной культуре, литературе, к интереснейшим традициям азербайджанского народа, его истории.

Моя деятельность в качестве представителя Бакинскинского Международного Центра Мультикультурализма в Румынии с 2016 года, руководителя Центра Азербайджанского мультикультурализма Ясского университета, участие в различных конференциях, преподавание в рамках проекта Эразмус в АУЯ, участие в Зимней школе мультикультурализма 2023, как и мои 7 визитов в

Азербайджан только закрепили мои представления о вашей стране и ее людях: это один из уголков мира, в продвижении имиджа которого хочется поспособствовать.

– Вы один из ученых, кто занимается творчеством одного из всемирно известных представителей современной азербайджанской литературы, академика Камала Абдуллы. Недавно

вышла Ваша книга на эту тему. Что Вы можете сказать о видимых и невидимых сторонах творчества Камала Абдуллы?

– Занимаясь творчеством Камала Мехтиевиича более 10 лет, зная его лично, я представляю аспекты его деятельности как некую мозаику, состоящая из жизни гражданина и писателя, ректора и ученого. Каждая из составных частей этого конгломерата является важной и составляет его суть. Это, во-первых, личность всеобъемлющей сложности: прозаик, драматург, поэт, литературный критик, переводчик, эссеист, языковед, Это – ученый-славист и тюрколог с мировым именем, действительный член НАНА. Это креативный ректор, чей ректорский стаж составляет в общей сложности 20 лет. Это человек с притягательной внутренней силой, который умеет убеждать и увлекать людей своими идеями. Это и харизматичная личность, Тайну индивидуальности которой хочется разгадать. И разгадать, хотя бы частично, можно, по-моему, посредством его творчества. Вчитываясь в каждую страницу, думая над каждым словом, стараясь декодифицировать его, – только так можно познавать видимые и невидимые стороны творчества Камала Абдуллы. А кропотливый труд с творчеством или над творчеством Камала Абдуллы – это всегда большая интеллектуальная работа, которая захватывает и поглощает. Его художественные произведения так афористичны,

многогранны, метафоричны и философичны, что многие тексты, особенно драматические, можно разбить на цитаты. В его пьесах я открыла для себя более чем 400 проповедей-наставлений, назовем из так, в которых вложены смысл и мудрость жизни. Это не назидания, не указания, не нравоучительные советы; это советы Учителя, ведь наставник – это учитель, а наставления – учение от наставника. Нравится ли нам слушать наставления? Если хотим учиться мудрости жизни, и просто учиться, то конечно. Иначе зачем читать литературу высочайшего класса от Камала Абдуллы?

Есть еще в его творчестве много лаконичных, оригинальных фраз, которые я бы назвала камаловскими афоризмами. (В творчестве Камала Абдуллы можно определить камаловскую философию, камаловский колорит и даже камаловскую территорию в его драматургии или в Долине кудесников). Приведу только один пример камаловского афоризма: Дай мне то, чего не будет. После чтения этого высказывания наше воображение, наш мозг начинает работать – во-первых, это взрыв эмоций и много вопросительных знаков – как можно дать то, чего не будет? А что может быть то? А почему не будет? А где может не быть? В каком мире – в абсурдном или логичном, в параллельном или в настоящем? Кто должен дать? Он, она, птица Симуург? Или, может быть, Ангел? А во-вторых, это смысл, вложенный в это высказывание. Честно скажу, этот афоризм произвел на меня сильнейшее впечатление: первое, и второе, и третье, и многочисленное его прочтение – это как новая сенсация, новое открытие. Потому что камаловские афоризмы обладают какой-то магической силой, которая проникает в сердце читателя и остается в нем навсегда. Можно, затаив дыхание, воскликнуть: Боже, как сказано! И не потому, что я впечатлительный читатель, а потому, что творчество Камала Абдуллы предлагает читателю думать, открывая для себя все новые видимые и невидимые стороны произведений Великого Мастера.

А сколько их, афоризмов, в короткой прозе «Платон, кажется, заболел!» Наставления автора – «Не сотвори себе кумира», «Не живи с мыслью о мести», «Не живи одним миром» – ставят перед нами проблемы наших собственных грехов и свидетельствуют о принципах прощения и любви ко всем людям, принципам,

которым учат Коран, Библия, Священные книги мировых религий.

Идея прощения (я об этом писала) – надо уметь, надо научиться прощать – и само прощение, прощение нужно потому, что дает невыразимую духовную радость – это образ идеальной модели мира, которую Камал Абдулла создает в своих произведениях посредством своего Слова. Автор проводит читателя через три ступени самого процесса прощения: не суди, прости, люби. Это должно осуществляться прежде всего через личный пример праведной жизни и жертвенной любви во имя спасения не только заблудших и ошибающихся, но и самого себя и собственной души. И как этому созвучен камаловский афоризм: Прощающий человек – великий человек. Вдумайтесь в эти слова! Автор меняет (и, таким образом, дополняет) смысл и содержание концепта величие: великим может быть и «маленький человек», пусть не одаренный выдающимися способностями или качествами, вызывающими преклонение, но умеющий прощать! И у меня уже созрели мысли для нового исследования – о величии в понимании Камала Абдуллы.

Созвучно с идеей прощения, мне кажется, и творчество японского писателя Кэндзабуро Оэ, Нобелевского лауреата (1994), который подсказывает нам, что каждый осознанный грех – это путь к очищению, а грех неосознанный – это лишь бессмысленный бег по лабиринтам жизни. Учиться прощать – как модель мира у азербайджанского писателя – это тот путь к очищению, который в романе «Объяли меня воды до души моей» японского автора, по сути, тоже является своего рода моделью мира. Необходимо во главу своих убеждений поставить вопросы собственных грехов и исповедовать принципы всепрощения и любви ко всем людям, ведь без прощения мы теряем душу и бессмысленно проживаем свою жизнь. Ибо тот, кто лишён силы простить, лишён силы любить, подсказывает нам невидимая сторона творчества Камала Абдуллы. А любовь предполагает, что вы сначала думаете о любимом человеке. В параллельных мирах, созданных обоими авторами, раны всегда лечат любовью и прощением, и они заживают. Камал Абдулла и Кэндзабуро Оэ ведают нам и о том, как можно восстать против себя, против своего эго, если хочешь открыть в себе добро и любовь. О битве с самим собой,

которую можно выиграть, только смирившись. О путешествии человека к себе и к божественности внутри себя через любовь. И тогда воды вздымаются, как мираж, очищая все вокруг, и очищают твою душу, обволакивая ее целиком и обхватывая в свои объятия как в омут. И ты попадаешь в Райский Сад – в Долину Кудесников, где время уединения, сотворенное Камалом Абдуллой, имеет свой смысл, свою размеренность, свою святость. И хотя этого времени не видно, о нем можно написать интересную научную работу. Как можно и весьма успешно порассуждать о творчестве двух великих авторов современности, Камала Абдуллы и Эжена Ионеско, и, оттолкнувшись от жестокости абсурда и трагического гротеска в творчестве румынского писателя, достичь магии реализма в творчестве его основоположника в азербайджанской литературе.

А моя книга «Тайны игр в лабиринтах судьбы» – это короткая проза, посвященная Камалу Абдулле, величайшему Мастеру современной литературы, чья любовь к Слову была, есть и остается смыслом всей его жизни. Это мои штрихи к портрету Художника-мэтра, это взгляд думающего читателя о камаловских фантазиях на тему... Это, скорее всего, невидимая сторона индивидуальности Камала Абдуллы, видимость которой нужно искать в его творчестве, разгадывая его, Творчества, Тайну.

– Какие принципы и направления включает в себя деятельность Центра Азербайджанского мультикультурализма, действующего при Ясском Университете в Румынии?

– Сегодня диалог, сотрудничество и партнерство являются ключевыми параметрами отношений между Румынией и Азербайджаном. Это логический итог дальновидной, мудрой политики выстраивания отношений двух народов. Важную роль в укреплении двусторонних отношений играют культурные и научные связи. Инициативу Азербайджанского Университета Языков и открытие Центра по Азербайджанскому мультикультурализму в Ясском университете «Ал.И.Куза» и курс Азербайджанский мультикультурализм, открытый Бакинским Международным Центром Мультикультурализма в 2017 году считаем важными шагами в культурно-образовательных отношениях Румынии и Азербайджана. Потому продвижение имиджа Азербайджана и румыно-азербайджанского диалога по познанию Другого в рамках культурно-образовательных отношений, ознакомление с историей, традициями, культурой Азербайджана и составляют, в основном, работу нашего Центра, являясь и его главными целями.

Лекции курса с 2017 по 2023гг. посетили около 100 студентов. Среди мероприятий Центра отметим конкурс эссе «Азербайджан – страна огня, позволь мне познать тебя!» (2019), в котором участвовали больше 60 студентов и учащихся, и порадовал тот факт,

что они, ни разу не побывавшие в Азербайджане, только из письменных и интернет-источников смогли написать достойные работы, и даже в стихотворной форме объяснить в любви Азербайджану.

Большой интерес вызвали выставки «Литература Азербайджана в румынских переводах», организованная Центром и Центральной университетской Библиотекой им. Михая Эминеску, а также выставка «Азербайджан глазами Другого» – фотографии наших преподавателей и студентов, посетивших Азербайджан. Многочисленную аудиторию собрал литературный вечер «Камал Абдулла: Философия Полноты» и постановка его пьесы «Один, два, три, четыре,

пять...» на яской сцене. В октябре 2023 года в рамках Дней университета провели круглый стол «Азербайджан – рай на берегу Каспия», в котором участвовали студенты, магистры, преподаватели и гости кафедры. На мероприятии обсуждались вопросы азербайджанской культуры, обычаев и традиций в румынском культурном пространстве, азербайджано-румынские отношения в культурной и образовательной сферах.

Центр совместно с Радио Яшь в рамках передачи Диалоги культур подготовили и выпустили в эфир 2 передачи об Азербайджане, азербайджанской культуре и о встрече писателя Камала Абдуллы с читателями в ноябре 2022 года. Статья об азербайджанской литературе, о ее переводах в румынском пространстве и о самых переводимых современных авторах – Камале Абдулле и Чингизе Абдуллаеве – появилась во втором томе энциклопедии переводов, большого проекта «История переводов на румынский язык». Это своего рода проект Азербайджанская энциклопедия перевода, только у вас он появился на 20 лет раньше!

Лекции, видео-экскурсии, онлайн-мосты и встречи с азербайджанскими студентами и учеными, переводы и презентации книг, мастер-классы по азербайджанской литературе и ее переводам – в вашем университете, в рамках Зимней школы 2023 года, в Кишиневском Государственном университете им. Иона Крянгэ, в

университете им. Льва Гумилева в Казахстане, публикации по азербайджанской тематике и об Азербайджане, содействие подписанию Соглашений между азербайджанскими и румынскими или молдавскими университетами – это только малая часть той работы, которую проводит наш Центр и я, как преподаватель курса, как руководитель Центра, как переводчик, как литературовед.

Это и означает, по-моему, продвижение имиджа Азербайджана в Румынии (и мире), воспитание и формирование надежных доверительных отношений в современной культуре Диалога.

– Как Вы знаете, в последние годы АУЯ добивается успехов в

расширении международных связей, позиций в международных рейтингах. Какие критерии и условия Вы можете упомянуть при рассмотрении анализа этих успехов и результатов?

– Успехи Азербайджанского Университета Языков впечатляют. Включение АУЯ в рейтинг мировых университетов QS 2023 по современным языкам – это не только достойная номинация, но и показатель трудов университета с многовековой историей и глубоким культурно-образовательным наследием в сфере высшего образования Азербайджана.

Занимаемое 304-е место среди 1954 престижных высших учебных заведений мира – это не только результат многолетней упорной работы каждого члена большой семьи АУЯ. Это и большая ответственность академического сообщества, которому удалось создать университет, отвечающий современным требованиям и способный конкурировать с лучшими высшими учебными заведениями мира. Ответственность перед обществом и страной. Это и неоценимая заслуга многоуважаемого Камала Мехтиева, как ректора университета, академика, Народного писателя, ученого с мировым именем, чье творчество и креативность помогает мыслить нестандартно, преодолевать разрыв поколений, понять другие культуры и быть толерантным к образу Другого.

И это прекрасно понимает академическое сообщество АУЯ, которое является участником процесса обучения и транслятором знаний, и делает все, чтобы соответствовать быстро меняющимся требованиям современного общества, постоянно накапливая педагогический опыт и постоянно перерабатывая и приумножая его.

– В данный момент, Азербайджан занимает позицию в мире как страны-победительницы и народа-победителя. Какие новые реалии, на Ваш взгляд, диктует эта позиция и роль для культуры и литературы народа-победителя?

– Я хочу, во-первых, поздравить азербайджанский народ с решением этой важной проблемы, которая трогала их умы и сердца на протяжении трех десятилетий. Нагорный Карабах, красивейшее место с весьма непростой историей в самом центре Закавказья – это территория Азербайджана. Это не предмет ни споров, ни обсуждений. Есть позиция ООН. Есть международное право. Наш Центр неоднократно выступал в поддержку чаяний азербайджанского народа.

Новые реалии – это не только восстановление территориальной целостности страны, но и преобразования разрушенных территорий. И эти реальности требуют объединения и сплочения общества, выхода из «зоны комфорта» каждого гражданина для поддержки усилий страны по обустройству новой жизни на послевоенных территориях. По-моему, работать на благо Родины и себе на радость – в этом и заключается суть народа-победителя.

И, конечно, подвиг народа должен быть показан не только в документах или документальных фильмах, в СМИ того, военного, времени. Ради сохранения исторической правды для будущих поколений он должен стать примером для освящения в художественной литературе, в кино, на сценах театров и т.д. Для того, чтобы люди, и особенно будущие поколения, помнили, какую ценой завоевано счастье, как сказал бы поэт. А целостность Азербайджана завоевана ценой пролитой крови, в основном, молодых парней, которым жить и жить... И это новая реалия для азербайджанской культуры. Очень значимым в этом смысле является письмо-манифест Камала Абдуллы о культуре победителей, о созидательности и гармонии.

От себя лично и от имени слушателей курса Азербайджанский мультикультурализм я желаю мира и благоденствия вашему Дому – Азербайджану, благополучия и новых свершений академическому сообществу Азербайджанского Университета Языков. А Вас благодарю за интересные и содержательные вопросы.

Турал ДЖАФАРЛИ
Сотрудник
пресс-службы АУЯ

Məşhur elm adamları haqqında bilmədiklərimiz

N.Tesla - dünyanın ən qəribə ixtiraçısı

Mindən çox ixtirası ilə gələcəyi dəyişən məşhur serb ixtiraçı alimi Nikola Tesla həm də qəribə adət və vərdisləri ilə tarixə düşüb. Hər gündə orta hesabla 15 kilometrədən çox piyada yol qət edən N.Tesla bunun beyninə və yaradıcılığa çox faydalı olduğunu düşünürdü. O həmişə axşam eyni saatda, həmişə eyni restoranda təkcə şam edir və hər zaman eyni ofisiyanın onun yeməyini gətirməsini istəyirdi.

Gecələr isə alim cəmi iki saat yatır və vaxtının çoxunu öz laboratoriyasında keçirirdi. Hətta bir dəfə N.Teslanın 84 saat, yəni 3,5 gün fasiləsiz olaraq işlədiyi qeyd olunur. Nikola Tesla göyərçin-

ləri həddən çox sevirdi və onlara xüsusi diqqət göstərirdi. N.Tesla "3" rəqəmini xüsusi və ilahi hesab edir və gündəlik həyat tərzində bu rəqəmdən geniş istifadə edirdi.

M.Kürinin təkrar olunmaz uğuru

Radioaktivliyin kəşf edilməsində böyük payı olan polşalı alim Mariya Küri iki dəfə Nobel mükafatı alan yeganə qadındır. O həmçinin bu mükafatı iki fərqli sahədə - həm fizika, həm də kimya üzrə qazanan iki nəfərdən biri kimi tarixə düşüb.

Beyni oğurlanmış dahi

Həm dahi, həm də bir az dəlisov saya biləcəyimiz fizika üzrə Nobel mükafatı laureatı, adı tarixdə 100 ən

nüfuzlu şəxs siyahısına salınan Albert Eynşteyni tanımayan yoxdur. Amma onun çoxları tərəfindən bilinməyən maraqlı bir hekayəti də var. 18 aprel 1955-ci ildə daxili qanaxmadan vəfat edən A.Eynşteynin bədəninin yandırılması planlaşdırılmışdı. Bu zaman Princeton xəstəxanasının patoloqu Tomas Stolts Harvey dahi alimin beynini oğurlayıb evə apardı və elmi araşdırmalar aparmaq üçün ondan istifadə etdi.

S.Hokinqin həyat mübarizəsi

"Böyük partlayış" nəzəriyyəsi ilə məşhurlaşan, müasir dövrün ən nüfuzlu fizik nəzəriyyəçilərdən olan Stiven Hokinqə 21 yaşında ALS diaqnozu qoyulmuşdu. Həkimlər ona cəmi 2 il öm-

rünün qaldığını desələr də, S.Hokinq bu diaqnozu geridə qoyaraq 76 yaşına kimi yaşadı.

Dueldə burnunu itirən astronom

Məşhur danimarkalı astronom Tiho Brahe 20 yaşında riyazi problem üstündə bir şəxslə mübahisə edir. Mübahisə getdikcə böyüyür və onlar dueldə girməli olurlar. T.Brahe dueldə burnunu itirir və beləliklə, bütün ömrü boyu mis, gümüş və qızıldan hazırlanmış yalançı burnunlar taxaraq həyatını davam etdirir.

Günahlarını hesablayan alim

Dahi ingilis alimi İsaak Nyuton həm də çox dindar insan olub. Belə ki, o, 19 ya-

şında olarkən həmin günə qədər bütün günahlarının siyahısını tutmuşdu. Bu qırx səkkiz bəndlik günah siyahısında anasının şirniyyat qutusundan konfet oğurlamaq, bacısını çimdikləmək, anasına qarşı kobudluq etmək kimi qəribə günahları da var idi. Əslində bəzi günahlar siyahıda bir dəfədən çox yazılmışdı. Deyəsən, dahi alim eyni səhvləri bir neçə dəfə təkrarlayıb.

Leonardo da Vinçinin tərs yazıları

İntibah dövrünün universal dahisi Leonardo da Vinçi adı mətnləri və eskizləri normal qaydada, öz şəxsi qeydlərini isə sağdan sola, yəni tərsinə yazırdı. Sonradan həmin qeydləri oxumaq üçün isə güzgüdə istifadə edirdi.

Dünyanın ən beynəlmiləl universitetləri

Müasir dünyada ali təhsil müəssisələrində beynəlxalq komponentlərin getdikcə artaraq üstünlük təşkil etməsi qəribə müşahidə olunan hallardandır. Belə ki, əcnəbi tələbələr beynəlmiləl təhsil mühiti ilə daha çox seçilən, öz təhsil və karyera inkişaflarının təmin olunması üçün əlverişli təqaüdlər vəd edən universitetlərə üstünlük verirlər.

Böyük Britaniyanın "Times Higher Education" (THE) jurnalının yanvarın 24-də təqdim etdiyi növbəti tədqiqatı dünyanın beynəlmiləl universitetlərinin reytinginə (World's most international universities 2024) həsr olunub. Reytingin tərtib edilməsi prosesində 4 göstərici - xarici tələbə və müəllimlərin faiz tərkibi, xarici alimlərlə müştərək yazılmış elmi nəşrlərin sayı, universitetin beynəlxalq nüfuzu (universiteti bəyənməmiş xarici ekspertlərin səsələrinin sayının yerli ekspertlərin səsələrinin sayına olan nisbəti) nəzərə alınıb.

Dünyanın müxtəlif ölkələrindən 203 universitetin daxil olduğu reyting sıralamasına 6-cı ildir ki, Honkonq Şəhər Universiteti başçılıq edir.

"Times Higher Education" jurnalının təqdim etdiyi növbəti reytingin (World's most international universities 2024) ilk sıralarında aşağıdakı ali təhsil müəssisələri yer alıb:

1. Honkonq Şəhər Universiteti (Honkonq)
2. Abu Dabi Universiteti (Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri)
3. Oksford Universiteti (Böyük Britaniya)
4. Kembridj Universiteti (Böyük Britaniya)
5. London İmperial Kolleci (Böyük Britaniya)
6. ETH Sürix (İsveçrə)
7. Ecole Polytechnique Fydral de Lausanne (İsveçrə)
8. Honkonq Elm və Texnologiya Universiteti (Honkonq)
9. Honkonq Politeknik Universiteti (Honkonq)

Nəşrin qeyd etdiyinə görə, siyahıda yer alan bu universitetlər beynəlxalq tələbələrin və işçilərin yüksək nisbətində malikdir. Həmin təhsil müəssisələri dünyanın hər yerindən alimlərlə araşdırmalar üzrə daha sıx əməkdaşlıq edir və güclü global reputasiya nümayiş etdirirlər.

"Times Higher Education" jurnalının təqdim etdiyi reytingdən göründüyü kimi, dünyanın ən beynəlxalq mühitlərində təhsil almaq istəyən tələbələr Böyük Britaniya, İsveçrə, Honkonq, Sinqapur, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərindəki universitetlərə müraciət edirlər.

İspaniyalı alimlər qarnı üstə yatmağın insan orqanizminə zərərli olduğu qənaətinə gəliblər. Yerli mətbuatın verdiyi məlumatlara görə, alimlər qarnı üstə yatmağa üstünlük verən insanlarda daxili orqanların sıxıldığını və bu vərdişin xüsusilə sidik kisəsinə zərər verdiyi bildirirlər. Həmçinin bu cür yatmaq cinsi problemlərin yaranmasına səbəb ola bilər. Onurğa sütunu ilə bağlı problemi olan insanlar üçün bu cür yatmaq iqiqat ziyandır. Qadınların qarnı üstə yatması isə daha böyük problem yaradır, həmçinin dəri dartılır və üzdə qırıqlar əmələ gəlir.

Yaponiyalı alimlər də qarnı üstə yatmağın zərərini araşdırıblar. Onların yazdığına görə, bu vərdiş üz dərisində qırıqları artırır. Əvvəlcə bu problem hiss olunmasa da, sonradan qırıqlar daha ciddi şəkildə

olmayacağına 100 faiz müəyyən-ləşdirməyə imkan verən düstur kəşf edib. Amerika mətbuatının yazdığına görə, tanınmış riyaziyyatçı alim, professor Ceyms Mürrey bu düsturun cütlük arasında nikahın nə qədər uğurlu alınacağını 100 faiz üzə çıxardığına əmindir. Onun sözlərinə görə, cütlüyün söhbətində özünəməxsus cəbr düsturu var və oraya mənfi 4-dən müsbət 4-dək rəqəmlər daxildir. Məsələn, o, neqativ sözləri mənfi 4-lə qiymətləndirir, gülüş səbəb olan hər hansı zarafat isə müsbət 2 xalla hesablanır. Məhz bu əsasla cütlük arasındakı söhbətləri rəqəmlərə vuraraq xoşbəxtlik ehtimalının faizini müəyyən-ləşdirmək mümkün olur.

Bunları bilirdinizmi?

özünü bürüzə verir. Bir sözlə, dünya alimləri hesab edirlər ki, insan kürəyi üstə yatmaqla həm sağlamlığını, həm də gözəlliyini qoruya bilər.

İsveç alimləri müəyyən-ləşdiriblər ki, heç də bütün çörək növləri gözəl bədən quruluşunun düşməni deyil. Hətta bəzi çörək növləri artıq çəkinin qarşısını alır və eyni zamanda, iştahı azaldır. Mütəxəssislər müxtəlif dənli bitkilərdən hazırlanmış çörək məmulatlarının tərkibini araşdıraraq bu qənaətə gəliblər ki, çovdar çörəyi orqanizm üçün faydalıdır. Belə ki, çovdar çörəyi şəkər, ürək-damar xəstəliklərinin inkişafının qarşısını alır və insanı tez doyurur. Çovdar və arpa çörəyi qidanın həzm olunması prosesini zəiflədir və nəticədə insan uzun müddət özünü tox hesab edir. Bu dənli bitkilərdən hazırlanmış çörək həm də artıq çəkinin qarşısını alır. Mütəxəssislər onu da bildirirlər ki, digər məhsullar kimi, bu çörəkləri də lazımı miqdarda yemək lazımdır.

Vaşinqton Universitetinin alimi konkret şəxslə nikahın uğurlu olub-

Nyu-York alimlərinin apardığı araşdırmalar cütlüklər arasında mübahisələrin daha çox kişilərin pinti-liyi üzündən yarandığını, hətta boşanmalaradək gedib çıxdığını üzə çıxarıb. Rəyi soruşulan xanımların 82%-i bildirib ki, evdə səliqə-sahmana ailənin hər iki üzvü riayət etməli olsa da, kişilər bunu qulaqardına vururlar. Xüsusilə, kişilərin istifadə etdiyi əşyaları, geyimlərini evdə hara gəldi atmaları xanımları son dərəcə əsəbiləşdirir. Bu məqamların boşanmaya səbəb olması hallarına heç də nadir halda rast gəlinmir.

İctimaiyyət arasında daha çox tanınan, çoxlu sayda tanış olan, hər kəslə dil tapmağı bacaran xanımlar daha uzunömürlü olurlar. Amerika alimlərinin qənaətinə görə, belə münasibət, sağlam sosial əlaqələr xanımların ömrünü nə az, nə çox, iki dəfə uzadır. Alimlər müəyyən-ləşdiriblər ki, çoxlu sayda insanla ünsiyyətdə olan qadınlar sağlamlıqlarının qeydinə daha çox qalır və özlərinə fikir verirlər.

Akademik Kamal Abdullanın yaradıcılığına həsr olunan kitab

Türkiyədə işıq üzü görüb

Türkiyədə Xalq yazıçısı, akademik Kamal Abdullanın yaradıcılığında bəhs edən "Psikanalitik, Arketipsel və Postmodern Göstergələr Çərçevesində Kamal Abdulla'nın Romanları" adlı yeni kitab işıq üzü görüb.

Kitab Türkiyənin Hacı Bayram Vəli Universitetinin Çağdaş Türk Dialektləri və Ədəbiyyatı Bölməsinin professoru Figen Güner Dilekin rəhbərliyi ilə Fatih Kəskin tərəfindən yazılmış "Kamal Abdullanın romanlarında struktur, mövzu və təhkiyə" adlı doktorluq dissertasiyasının yenidən təşkili ilə ərsəyə gəlmiş.

Kitabın müəllifi Fatih Kəskin çağdaş ədəbi-nəzəri fikrə, sufizm, buddizm, freydzizm,

yunqçuluq və s. kimi təlimlərə, ən başlıcası isə özünün söz və sənət duyumuna arxalanıb sistemli şəkildə Kamal Abdulla romanlarındakı incəliklərə varır və inandırıcı fikirlər irəli sürür.

Müxtəlif elektron kitab satışı saytlarında oxucuların ixtiyarına verilən yeni nəşr akademik Muxtar İmanovun bu fikirləri ilə təqdim olunub:

"Kamal Abdullanın romanları (bütövlükdə bədii yaradıcılığı) oxucunu müxtəlif cavablı suallar qarşısında qoyur və oxucu düşüncəsini hərəkətə gətirir. Mütləq həqiqətdən qaçıb "çoxxəqiqətlik" səhnələrini qələmə alan yazıçı imkan yaradır ki, bu səhnələrdə oxucu öz həqiqətini və yaxud hə-

qiqətlərini tapa bilsin. Fatih Kəskin sırası oxucu yox, ciddi araşdırmalar aparən oxucudur.

Fatih Kəskinin böyük zəhmət və istedad bahasına ərsəyə gəlmiş Kamal Abdulla romanlarında struktur, mövzu və ideya istiqamətləri əsaslı monoqrafiasının ədəbi camiadə maraqla qarşılanaçağı şəksiz-şübhəsizdir".

Fatih Kəskin isə qeyd edib ki, əsərləri sürətlə müxtəlif dünya dillərinə tərcümə olunan Kamal Abdulla həm türk mədəniyyətinin dərin qatlarını, həm də çağdaş ədəbi istiqamətləri əsərlərinə uğurla tətbiq edib. Belə ki, Kamal Abdulla Azərbaycanın Sovet İttifaqından ayrılaraq müstəqilliyini qazanmasıyla birlikdə pos-

tmodernizmə meyillənən çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatının getdiyi istiqamətin müəyyənləşməsində örnək göstəriləcək müəllifdir. Bu araşdırmada Kamal Abdullanın roman janrındaki əsərlərinin tədqiqatına cəlb olunmasının əsas səbəblərindən biri onun romanlarının təhlil edilməsi ilə Azərbaycan ədəbiyyatının hal-hazırkı inkişaf mərhələsiylə bağlı vacib qənaətlər hasil etməyin mümkünlüyüdür. Bununla yanaşı, Kamal Abdulla ilə bağlı olan bu araşdırmanın bir məqsədi də gələcəkdə Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafı haqqında tədqiqatlar aparacaq ədəbiyyat tarixçilərinə elmi meyarlar daxilində bəzi əsas məlumatları təqdim etməkdir.

Alim daha sonra bildirib ki, tədqiq edilən mətnlərin reseptiv estetikaya və multidisiplinar metoda əsasən yazıldığını nəzərə alaraq, araşdırmadakı təhlillərdə ənənəvi analiz metodları ilə yanaşı, postmodern nəzəriyyəyə də müraciət edilib. Bundan başqa romanların dərinə təhlil edilməsi və mətn içindəki semiotik işarələrin daha açıq şəkildə anlaşılması üçün ədəbiyyatdan başqa psixologiya, sosiologiya, fəlsəfə, fenomenologiya, semiotika, mifologiya, teologiya və tarix kimi müxtəlif sahələrin metodlarından da istifadə edilib.

Qeyd edək ki, kitab Kutlu Yayınevində, Akademik Bilim yayınlarda nəşr olunub.

"Kitabi-Dədə Qorqud və qeyri-səlis məntiq" kitabı

Almaniyada çap olunub

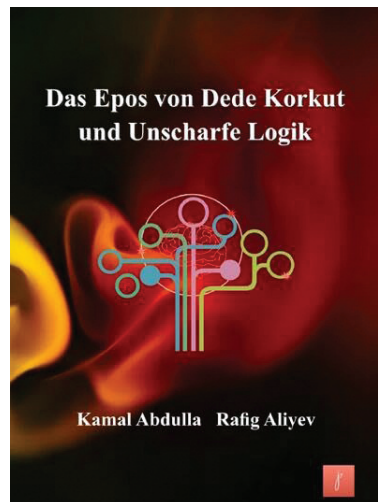
Xalq yazıçısı, akademik Kamal Abdulla və AMEA-nın müxbir üzvü, professor Rafiq Əliyevin həmmüəllif olduqları "Kitabi-Dədə Qorqud" və qeyri-səlis məntiq kitabı Almaniyada çap olunub.

Kitabın tərcüməçisi və ön sözün müəllifi Almaniyada yaşayan həmyerlimiz, yazıçı-araşdırmaçı Orhan Arasın verdiyi məlumata görə, yeni nəşr "PEM" nəşriyyatında işıq üzü görüb.

Orhan Aras ön sözdə qeyd edib ki, qeyri-səlis məntiq və qeyri-səlis çoxluqlar nəzəriyyəsi xüsusilə yapon alimlərinin bu mövzuda apardıqları araşdırmalar və mühəndislik təcrübələri sayəsində gündəngünə təkamül edir. Bu gün Lütfi Zadənin hazırladığı qeyri-səlis məntiq nəzəriyyəsi bir çox texniki cihazların əsasını təşkil edir. Metrolar, süni intellekt, ən müasir qabyuyan maşınlar, müxtəlif sahələrdə idarəetmə sistemləri və alqoritmlər bu ideya üzərində qurulub və bütün bunların əsası Lütfi Zadənin qoyub:

"Azərbaycan alimi Lütfi Zadənin bu tezi əsasında Azərbaycanın iki böyük alimi Kamal Abdulla və Rafiq Əliyev bu tezi məşhur türk dastanı "Dədə Qorqud"a tətbiq etməyə çalışıblar.

Kamal Abdulla və Rafiq Əliyev illərin biliklərindən, bu dəfə "Qeyri-səlis məntiq tezisindən" istifadə edərək Dədə Qorqud dastanını təhlil edir və

mövzu ilə bağlı müxtəlif tezislər irəli sürürlər. İnanıram ki, bu tədqiqat qeyri-səlis məntiqdən istifadə edərək ədəbi mətnləri anlamaq və təhlil etmək üçün gələcək səylərə böyük kömək edəcək. Bu sahədə ilk araşdırma olan bu əsəri alman alimlərinə təqdim etməyi ilk addım kimi görürük".

Qeyd edək ki, qeyri-səlis düşüncə təzi qeyri-səlis məntiq adlı elmi istiqamətdə birləşmiş və əslində, ona qədər şüurumuzu idarə edən Aristotelin formal məntiqinə qarşılıq kimi yaranmışdır. Bu məntiq kateqoriyalıqdan uzaq, insana, onun dünyanı dərk və qəbul etmə prinsiplərinə yaxın bir düşüncə təzidir.

Lütfi Zadənin məntiq nəzəriyyəsinə də bəhrələnərək ərsəyə gələn kitabda qeyri-səlis məntiq nəzəriyyəsinə söylənilən dörd sütun - ümumi məntiq sütunu, qeyri-səlis

çoxluqlar sütunu, epistemik (epistemoloji) sütun və münasibətlər sütunu haqqında yazılıb.

Türklərin qədim dastanı olan "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanı qeyri-səlis məntiq prinsiplərinə öz dil məkanında bol-bol yer verir. Bu qədim dastanın dərinində gizlənən düşüncə təzi qeyri-səlis məntiqin dörd sütununa aid olan spesifik məntiqi sxemlərin formalaşmasına gətirir. Məlum olur ki, dastanımızda qeyri-səlis məntiqə dair kifayət qədər geniş dil materialı var. Bu da öz növbəsində ondan xəbər verir ki, qədim əcdadımız dünyaya baxışında daha geniş və dərin yanaşmanı üstün tutur. Seçim imkanı olan yanaşma onun tərcihi olur.

Dastanın mətni göstərir ki, qeyri-səlis məntiqin aparıcı ideoloji prinsipi olan seçim imkanı və demokratik yanaşım təzi, başqa sözlə desək, tolerantlıq xalqımıza qədim zamanlardan bəri xas olan əbədi bir dəyərdir. Əcdadımız demokratik təzədə düşüncəni məhz qeyri-səlis məntiq prinsiplərindən yararlanaraq öyrənmişlər. Onların bu prinsiplərdən bəhrələnməyi dünyagörüşlərindəki genişliyə olan meyil, məsələnin dərinliklərinə, incəliklərinə canatma marağı sayəsində mümkün olmuşdur.

Kitab "Amazon", "Booklooker", "Epubli" kimi böyük kitab satış saytlarında yayımlanıb.

Azərbaycan Dillər Universitetinin "Azərbaycanşünaslıq" Elmi Mərkəzinin birillik (oktyabr 2022 - dekabr 2023) fəaliyyətini əks etdirən bülleten hazırlanaraq nəşr olunub. Sayca 5-ci olan bülletendə mərkəzin bir il ərzində həyata keçirdiyi layihələr, universitetin müvafiq fakültə və kafedraları ilə birgə təşkil etdiyi tədbirlər,

tin davamlı inkişafı sahəsində həyata keçirdiyi dövlət siyasətinin öyrənilməsi və təbliği kimi mühüm məsələləri ehtiva edir. Bülletendə təqdim olunan ədəbiyyatların xronoloji ardıcılıqla sıralanması, nəşrdə tədbirlərin xronikası ilə yanaşı, fotoların da yer alması oxucuların həyata keçirilən layihələr haqqında dolğun məlumat almaqna imkan verir.

"Azərbaycanşünaslıq" Elmi Mərkəzinin növbəti bülleteni işıq üzü görüb

görülən işlər haqqında geniş materiallar toplanıb.

"Azərbaycanşünaslıq" Elmi Mərkəzinin yeni nəşrində ötən bir il ərzində "Heydər Əliyev İli", "44 günlük Vətən müharibəsi: milli birliyin təntənəsi", "Qarabağda keçirilən antiterror əməliyyatı", "Qarabağ", "Dilimiz və mənəviyyətimiz" layihələri və azərbaycanşünaslığın digər aktual problemləri çərçivəsində universitetin müvafiq qurumları və tələbələrin iştirakı ilə keçirilmiş elmi seminarlar, dəyirmi masalar, birgə mühazirələr, kitab təqdimatları və s. tədbirlər öz əksini tapıb. Bu tədbirlər silsiləsi, əsasən, Azərbaycançılıq məfkurəsinin və ideologiyasının, ulu öndər Heydər Əliyev irsinin, Azərbaycan xalqının milli-mənəvi dəyərlərinin, Prezident İlham Əliyevin elm, təhsil və mədəniyyə-

Elmi Mərkəzin 5 sayılı bülleteninin redaksiya heyətinə Muxtar İmanov, Novruz Məmmədov, Şahin Xəlilli, Aqşin Rüstəmov, Sevdagül Əliyeva, Ülviyyə Rəhimova, Ədalət Abdliyeva, İbrahim Kazimbəyli, Qorxmaz Mustafayev, Aidə Yusifzadə, Cavid Zeynallı daxildir. Bülletenin tərtibçiləri Suğra Ələkbərli və Səbuha Aslanovadır.

Qeyd edək ki, 2017-ci ildə Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru, akademik Kamal Abdullanın təşəbbüsü ilə yaradılan "Azərbaycanşünaslıq" elmi-tədqiqat laboratoriyası 2022-ci ildən fəaliyyətini "Azərbaycanşünaslıq" Elmi Mərkəzi adı altında davam etdirir. Universitetin təhsil, tədris və təbii işlərdə mühüm rol oynayan Elmi Mərkəzin əsas məqsədi ümummilli lider Heydər Əliyevin banisi olduğu Azərbaycançılıq məfkurəsini, xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərini qoruyub saxlamaq, müstəqil dövlətimizin inkişaf etdirilməsi, Prezident İlham Əliyevin elm, təhsil və mədəniyyətin davamlı inkişafı sahəsində həyata keçirdiyi dövlət siyasətinin öyrənilməsi və təbliği, Azərbaycanşünaslığın inkişafına dəstək göstərməkdir. Mərkəzin bu istiqamətdə həyata keçirdiyi layihələr hər il, mütəmadi olaraq, nəşr etdirdiyi bülletendə öz əksini tapır.

Elçin İbrahimovun kitabı Özbəkistanda çap olunub

Azərbaycan Dillər Universiteti Türk Dünyası Araşdırmaları Mərkəzinin müdiri, filologiya elmləri doktoru, dosent Elçin İbrahimovun "Türk xalqlarının ortaq əlifbası, imlası və ünsiyyət dili" kitabı Özbəkistan Respublikasında çap olunub.

Türkolqlar, dilçi alimlər, filologiya fakültəsinin bakalavr, magistr və doktorantları üçün nəzərdə tutulan monoqrafıya Əlişir Nəvai adına Daşkənd Dövlət Özbək Dili və Ədəbiyyatı Universitetinin və Nazirlər Kabineti yanında

Dövlət Dilini Təkmilləşdirmə Mərkəzinin elmi-metodik şurasının 23 oktyabr 2023-cü il tarixli, 9 sayılı qərarı ilə çapa tövsiyə edilib.

Kitabda türk xalqları arasında əlifba islahatları istiqamətində görülən işlər, XX yüzilliyin başlanğıcından günümüze qədər davam edən proseslər araşdırılıb. Türklər arasında ortaq ünsiyyət dilinin formalaşdırılması istiqamətində əlifba və orfoqrafıya problemləri elmi-nəzəri aspektdə tədqiq olunub.

Universitetimizin sədaqətli yetirməsi

Azərbaycan Dillər Universitetinin məzunu, müstəqil respublikamızın ilk Xarici işlər naziri, fəvqaladə və səlahiyyətli səfir Hüseynağa Sadıqovla müsahibəni təqdim edirik.

- Ən uğurlu nailiyyətlərinizdə Azərbaycan Dillər Universitetinin rolu nədən ibarətdir?

- Sözsüz ki, digər universitetlər kimi, Azərbaycan Dillər Universiteti də milli kadrların yetişdirilməsində böyük rol oynayıb və bu gün də mühüm rol oynayır. Amma bunu deməliyəm ki, ali tədris tədris ocağının pəncərələri büllurdan, qapıları qızıldan olsa da, hər bir universitetin əsas amili orada dərs deyən müəllimlərdir. Buna görə də, Azərbaycan Dillər Universitetinin mənim fəaliyyətimdə oynadığı rol, ilk növbədə, burada mənə dərs demiş müəllimlərin nailiyyətidir.

Rəvayətə görə, Makedoniyalı İsgəndər deyirmiş ki, valideynlərimə mənə həyat verdiklərinə, müəllimlərimə isə həyatıma mənə verdiklərinə görə minnətdaram. Bu sözləri mən də tez-tez təkrar edirəm. Bu universitetdə mənə dərs deyən arasında dünyasını dəyişən müəllimlərin əziz ruhu qarşısında böyük ehtiramla baş əyirəm, yaşayanlara isə uzun ömür arzu edirəm. Çünki onlar mənim üçün və bu gün kim olmağıma böyük təsir ediblər. Mən bu gün əziz müəllimlərim - "Nəzəri qrammatika" fənnini tədris edən Nəzakət xanım Ağazadəni, "Fonetika" kafedrasının müəllimi Cəfər Cəfərovu, "Metodika" fənni üzrə müəllimim Tamara xanım Əhmədovanı, "Alman dilinin leksikologiyası" fənnini tədris edən Əminə xanım Əliyevanı yad etmək istəyirəm. O zamanlar Əminə xanım kadr hazırlığı səbəbi ilə Almaniyaya ezamiyyətə göndərilmiş, öz dissertasiyasını müdafiə etmək üçün yetərli materiallar toplamışdı. Həmçinin o, Almaniyada öz dissertasiyasını uğurla müdafiə edən ilk azərbaycanlı qadı idi. "Fonetika" fənnini tədris edən müəllimim Cəfər Cəfərov Azərbaycan Demokratik Respublikası tərəfindən Berlində təhsil almağa göndərilən tələbələrəndən olub. O, universal biliklərə malik olmaqla yanaşı, həm də xarakter cəhətdən büllur kimi saf insan idi. Cəfər Cəfərov klassik italyan opera musiqisinin pərəstişkarı idi və bu sahədə dərin bilikləri vardı. O, universitetin "Fonetika" kafedrasında tez-tez musiqili axşamlar təşkil edərdi və ora konservatoriyanın müəllimlərini dəvət edərdi. Universitetin tələbələri, o cümlədən mən də bu axşamlarda iştirak edərdim.

- Tələbəlik illərinizdə müəllimlərinizlə olan münasibətiniz həyatınıza necə təsir etdi?

- Tələbəlik illərimdə mənə dərs deyən müəllimlərin hər birindən razıyam və hamısına minnətdaram. Universitetdə elə bir müəllim olmayıb ki, aramızda inciklik olsun və ya mənə qarşı ədalətsiz mövqə tutsunlar. Həmin dövrdə nəinki dərsə, hətta imtahanlara gedəndə, sanki, bayrama gedirdim. Dərslər üzüm qırılmış, təmiz geyimdə səliqəli gəlirdim və hiss edərdim ki, bu da müəllimlərimin xoşuna gəlir. Onlar mənimlə "siz"lə danışardılar, mənə belə müraciət edərdilər. Yəni, aramızda belə hörmət var idi. Çalışdım ki, imtahan dövründə imtahanlara yaxşı hazırlaşım. İmtahan zamanı bilek götürəndə fikirləşmədən cavab verərdim. Bu, müəllimlərimin xoşuna gəlirdi. Tarix fənnini bizə Paşa müəllim, Pedagojika fənnini Fikrət Seyidov tədris edirdi. Azərbaycan tarixindən isə Novruz müəllim dərs deyirdi. Beşinci kursda oxuyarkən məni kafedraya çağırdılar və prorektorumuzun yanına apardılar. Mənə dedilər ki, mühazirələrdən azad olursan, amma imtahanlara hazırlaşdır bütün fənlərdən imtahanları verməlisən. Məni "Leksika" kafedrasına laborant göndərdilər və analıq ezamiyyətinə göndərilmiş bir müəllimin dərslərini verdilər ki, həmin fənni mən tədris edim. Həmin vaxt beşinci kursun əvvəlləri idi. Yadımdadır,

tərcümədən dərs dediyim tələbələr var idi. Onlar II və III kursda oxuyurdular. O cümlədən, Fəxrəddin Veysəlov, Çərkəz Qurbanov, Sərxan Abdullayev və bir neçə başqa tələbə var idi. Onlar o vaxt mənim tələbələrim olub və mən bununla fəxr edirəm ki, onların bu cür yüksək, peşəkar ixtisaslı kadr kimi yetişməsində mənim zərrə qədər də olsa, əməyim olub. Beşinci kursun sonunda xəbər gəldi ki, universitetin komissiyası məni kafedrada müəllim kimi saxlayıb. Elə həmin il aspiranturaya imtahan verdim və qəbul oldum. Elmi rəhbərim isə akademik Ağamusa Axundov idi. Sonra məni Mərkəzi Komitəyə çağırdılar və elmi işlərlə məşğul olmağa vaxtım olmadı. Çünki Mərkəzi Komitədə Beynəlxalq Əlaqələr şöbəsində işləyəndə artıq bilirdim ki, bu, mənim gənclik arzumu olan məqsədimə çatmaqda nəhəng bir addımdır. Bu elə bir platforma idi ki, burada artıq mən öz arzumu reallaşdırı bilərdim. Elə düşündüyüm kimi də oldu. Mərkəzi Komitədən sonra diplomatiyaya keçdim.

- Universitetdə təhsil aldığınız müddətdə ən böyük məqsədiniz nə idi və ona çatmaq üçün əsas motivasiyanız nə olub?

- Ən böyük məqsədim diplomat olmaq idi. Bilirdim ki, buna nail olmaq üçün dərin biliklərə yiyələnməliyəm. Dahi Nizami Gəncəvinin təbliğ etdiyi fikirlər mənim üçün bir ulduz, mayak idi:

*Ucalmaq istəsən, bir kamala çat,
Kamala ehtiram göstərir həyat.
Kamil bir palançı olsa da insan,
Yaxşıdır yarımçıq papaqçılıqdan.*

Tələbəlik illərimdə böyük alman şairi Y.V.Hötenin "Faust" əsərini oxuduqdan sonra əsərin sonunda səslənən bu misralar hər günümün devizi, məqsədi olub:

*Mən bütün ömrümü verdim bu işə,
Yaşamaq istəsən, vuruş həmişə.
O adam layiqdir azadlığa ki,
Gədə bundan ötrü hər gün döyüşə.*

Xatırlayıram ki, mən Leypsikdə, Rostokda və Berlində beynəlxalq informasiya ilə məşğul olduğumdan alman auditoriyalarında - universitetlərdə, fabriklərdə, müəssisələrdə siyasi mövzularla çıxış etmək üçün tez-tez dəvət olunardım. Çıxışlarımı Faustun bu sözləri ilə bitirərdim. Bu zaman auditoriyadakılar da bu şeiri mənimlə birlikdə təkrar edərdilər. Bu, mühazirənin uğurlu olmasının zirvə göstəricisidir. Mən bilirdim ki, uğurlu diplomatik fəaliyyətimin bünövrəsi ADU-da yaradılmışdı və mənə dərs demiş müəllimlərimi təkrarən ehtiramla yad edərdim.

Eyni zamanda müdrikliyin və təvazökarlığın göstəricisi olan fikirlər - "Mən bircə onu bilirəm ki, heç nə bilmirəm" - mənim üçün həmişə aktual olmuşdur. Ömər Xəyyamın bu barədə yazdıqlarını çox xoşlayıram:

*Könlüm heç bir elmdən olmadı məhrum,
Bir çox sirlər mənə oldular məfhum.
Yaşadım dünyada yetmiş iki il,
Yeni heç nə mənə olmadı məlum.*

Bu, müdrikliyin və təvazökarlığın zirvəsi idi! Bu gün mən özümü gənclərimizə tutub deyirəm: Biliklərə, elmə yiyələnin - həyatın mənası - xoşbəxtliyə gedən yol bundadır. Sokrat yazırdı: Bilməmək ayıb deyil, bilməyib öyrənməmək ayıbdır.

- Universitetdəki tələbə təşkilatlarındakı fəaliyyətinizin karyeranızda təzahürünü necə dəyərləndirirsiniz?

- Onu deyə bilərəm ki, 4-cü kursda oxuyarkən Tələbə Elmi Cəmiyyətinin sədri seçilmişdim və tez-tez elmi məqalələr yazırdım. Elmi məqalələr alman yazıçısı Anna Zegersin "Yeddinci xaç" əsəri əsasında alman dilindən Azərbaycan dilinə tərcümənin leksik problemlərini əhatə edirdi. Bu, mənim dissertasiya işimin mövzusu idi. Daha sonra universitetin Elmi Şurasında mənim mövzum təsdiq olundu və məni Tələbə Elmi Cəmiyyətinə sədr seçdilər. Sadəcə, elmi sahədə çalışmışam.

- Azərbaycan Dillər Universitetinin son 6 illəki uğurlarını necə qiymətləndirirsiniz?

- Əslində hər şey göz qabağındadır. Deməliyəm ki, mən çox sevinirəm, çünki Azərbaycan Dillər Universiteti bu gün çox inkişaf edib. ADU universitet olmazdan əvvəl Xarici Dillər İnstitutu adlanıb. Hətta gənclik vaxtı bizdən soruşanda ki, "harada təhsil alırsız?" - bir az sıxıntı çəkirdik. Çünki həmin vaxtlar bizim universitetin imici o qədər də yüksək deyildi. Elə zənn edirdilər ki, bura yüksək istedadlı olmayan gənclər gəlir.

Ulu öndər Heydər Əliyevin Sərəncamı ilə 2000-ci ildə instituta "universitet" statusu verildi. Universitetin maddi-texniki bazası zənginləşdi, həmçinin elmi kadrların sayı get-gedə artdı. Bu, bizi çox fərəhləndirirdi. Bundan çox şərəf duyurdum. Cənab Prezident İlham Əliyevin qərarı ilə universitetin yeni binası tikildi, Təbriz küçəsində tədris korpusu istifadəyə verildi. Hazırda son 6 ili götürsək, bu sahədə universitet nəhəng addımlarla irəliləməkdə davam edir. Bu gün universitet kollektivi möhtərəm rektor, akademik Kamal Abdullanın rəhbərliyi altında daha səmərəli fəaliyyət göstərir. Xüsusi olaraq qeyd etmək istərdim ki, Azərbaycan Dillər Universiteti əvvəllər yalnız bölgə miqyasında, sonra MDB ölkələri miqyasında fəaliyyət göstərirdi. Hazırda isə universitetimiz beynəlxalq səviyyədədir və bu müstəvidə uğurla fəaliyyət göstərməkdədir. Çox sevindirici haldır ki, universitetimizdə müxtəlif mərkəzlər açılıb. Bir sıra xarici ölkələrdə - Çin, Pakistan, Serbiya, Rumıniya, Macarıstanda ali məktəbimizin nümayəndəlikləri açılıb. Artıq universitetimizin fəaliyyət dairəsi çox genişlənilib, beynəlxalq müstəviyə çıxıb. Hətta universitetimiz ilk dəfə QS dünya universitetlərinin reytinginə düşüb və layiqli yer tutub. Biz buna çox sevinirik. Bu, universitet rəhbərliyinin çox böyük, müdrik fəaliyyətinin nəticəsidir. Hazırda universitetin yetişdirdiyi kadrlar təkcə diplomatik sahədə deyil, müxtəlif sahələrdə çalışırlar. Universitetimizin yetirmələri tərcüməçi kimi respublikamızda və müxtəlif xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərirlər. Bu, böyük beynəlmiləl əhəmiyyəti olan məsələdir. Çünki əvvəllər primitiv baxış var idi, amma hazırda bizim universitetin yetirmələri olan tərcüməçilər dünyada sülhün möhkəmlənməsinə, beynəlmiləl əməkdaşlığın inkişafına öz mühüm töhfələrini verirlər. Onların əməyi çox əhəmiyyətlidir və heç də diplomatın əməyindən geridə qalmır.

Universitetimizin rəhbərliyinə, professor-müəllim və tələbə heyətinə təşəkkür edir və gələcək fəaliyyətlərində uğurlar arzu edirəm. Mən sevinirəm və fəxr edirəm ki, Azərbaycan Dillər Universitetinin məzunuyam!

**Söhbəti apardı:
Lamiyə NAMAZOVA,
Beynəlxalq münasibətlər kafedrası,
fəlsəfə doktoru**

Lyne Fontana

Les Habitants

(fransız dilində)

Mon travail m'avait mené pour quelques jours à V., la ville où j'avais passé une bonne partie de mon enfance avant que les missions de mon père n'entraînent notre famille d'un bout du monde à l'autre. J'en avais profité pour rendre visite à ma chère vieille tante qui me garda à dîner. Notre bavardage nous conduisit bien loin dans le passé et, à un moment, se souvenant de quelque chose, elle se leva et alla farfouiller dans le tiroir du buffet. Elle finit par extirper un papier.

– Tu te souviens de ton copain Georges ?

Si je me souvenais de Georges ! Le meilleur ami que j'aie jamais eu. Ce fut un déchirement de nous quitter, l'année de nos dix ans. Nous nous sommes écrit quelque temps et puis ses parents aussi ont dû partir. Nous avons fini par nous perdre de vue.

– Il est revenu s'installer ici, continuait-elle. Il est passé l'autre jour pour avoir de tes nouvelles. Il a laissé ce mot pour toi au cas où tu aurais envie de le revoir.

Ma tante se couchait tôt. Je la serrai dans mes bras en lui promettant de revenir plus souvent et je la quittai. Je dépliai le papier. Il n'y avait pas de numéro de téléphone, juste une adresse. Je me suis mis en route.

La maison de Georges était la dernière d'une rue qui se prolongeait en un chemin de terre jusqu'à un massif de grands arbres serrés. Il n'y avait ni clôture ni portail. Une tenture bariolée agitée par un courant d'air masquait l'ouverture de la porte. Je l'écartai sans oser entrer et j'appelai.

J'entendis des pas pressés, Georges apparut devant moi. Nous avons beaucoup changé tous les deux, mais nous nous reconnûmes tout de suite et nous nous retrouvions à chahuter sans réserve et à nous taquiner comme au bon vieux temps.

Mon vieil ami m'entraîna dans une enfilade de pièces jusqu'à un vaste salon où brûlait un feu de cheminée. Je m'aperçus vite de ce qui clochait : il n'y avait pas une seule porte dans cette maison, et je compris que la porte d'entrée ne faisait pas exception. Je l'avais cru ouverte, mais elle n'existait tout simplement pas. Je ne fis aucune remarque, mais Georges dut sentir mon trouble et me regarda d'un air un peu gêné.

– Je vis seul, tu sais, alors je n'ai rien à cacher.

Il se mit à rire nerveusement, mais le cœur n'y était pas. Son regard devenait fuyant. Il me semblait de plus en plus agité.

Nous continuâmes néanmoins à évoquer gaiement nos souvenirs et à nous raconter nos vies, jusqu'à son installation dans cette maison.

La nuit était presque tombée. Il n'y avait pas d'autre lumière que celle du feu. Alors Georges se leva, enflamma un brandon dans la cheminée et entreprit d'allumer des bougies disséminées un peu partout.

Il se rassit. Il était devenu très sombre, et n'essayait plus de donner le change. L'atmosphère s'alourdissait. J'avais du mal à respirer.

– Elles n'aiment pas ça, me dit-il.

Je restai un moment interloqué, sans réaction. Il reprit :

– Elles n'aiment pas du tout ça.

Il semblait rentrer en transe, quelque chose d'indéfinissable redessinait les traits de son visage.

Je me secouai.

– Qu... qui n'aime pas qu... quoi ?

– Les habitantes... Elles sont là depuis si longtemps, lâcha-t-il dans un souffle.

Elles n'aiment pas l'électricité, pas le téléphone, rien... Aucune de nos inventions... Elles ont tout détruit. Et surtout, elles n'aiment pas les portes.

Je n'en menais pas large, mais mon ami, visiblement, avait un besoin urgent d'assistance. Je m'assis à côté de lui, et j'entourai ses épaules de mon bras. Ce contact sembla lui redonner de la force.

– Au début... je les réparais... les portes... Chaque matin, je les retrouvais brisées... toutes! J'ai essayé de ne plus les fermer. Mais elles étaient détruites quand même. Pourtant je n'ai jamais rien vu ni entendu. Juste la destruction. Mais elles n'aiment pas les portes... Pas du tout, du tout... Elles ont le droit... C'est chez elles ici, chez elles, depuis toujours...

Il s'arrêta un instant, les yeux de plus en plus creusés par les ombres dansantes du feu.

J'eus la force de lui demander :

– Mais pourquoi les portes? Ce n'est pas vraiment une invention moderne...

Il se mit à trembler, et dans un long soupir, il exhala plus qu'il ne prononça :

– Elles ne tolèrent aucun obstacle entre elles et moi...

Je murmurai :

– Mais... pourquoi tu restes ?

– Je ne peux pas... C'est si bon... Tu ne peux pas imaginer un tel plaisir... La nuit... Je ne sais pas à quoi elles ressemblent. Je ne les vois pas, mais ce que je ressens, je ne peux plus m'en passer... Et tu le sentiras aussi... Tu sauras que rien ne vaut ce qu'elles te font... Rien.

Ses doigts s'agrippèrent à mon épaule. Il me faisait mal, mais je ne pouvais me résoudre à l'abandonner. Il augmenta la pression, ses ongles transperçaient ma veste et ma peau, des ongles très longs que je n'avais pas remarqués auparavant.

Je trouvai la force de me dégager de son étreinte. Il était devenu si frêle. Je me sauvai par les ouvertures béantes des anciennes portes. Un instant, je me retournai. Georges n'était plus qu'une ombre grise et grimaçante. Je ne pouvais rien pour lui. Je bondis hors de la maison.

Je me précipitai vers ma voiture en courant, les mains plaquées sur les oreilles. Je relâchai la pression juste le temps d'ouvrir la portière, de me jeter sur le siège, et d'actionner le verrouillage automatique des portes qui émirent un bruit vigoureux, sec et réconfortant. Je démarrai en trombe, le pied à fond sur l'accélérateur, luttant contre une force qui n'était pas comme je l'avais cru, celle du vent et qui exerçait une pression de plus en plus difficile à contrer, une force qui semblait dotée de mille mains qui secouaient et s'acharnaient sur mes portières à les dégonder. Je parvins sans savoir comment à dégager mon véhicule de cette mortelle étreinte et je filai sans me retourner jusqu'au bout du pays, sans même passer reprendre ma valise à l'hôtel.

Il faisait encore nuit lorsque je m'arrêtai devant le guichet de location de véhicules. Je tendis la clé au loueur et allumai une cigarette tandis qu'il examinait la voiture à la lueur d'une lampe-torche. Je le vis se raidir, lever vers moi des yeux écarquillés d'incompréhension. Je suivis du regard la direction du faisceau: les quatre portes de la voiture étaient lacérées comme par de gigantesques et rageuses griffes, des lambeaux de métal écaillé aux arêtes tranchantes s'en détachaient comme autant de rubans, hideux ornements d'une noce monstrueuse à laquelle j'avais échappé de justesse.

Лин Фонтана

Жители

Моя работа привела меня на несколько дней в город N, где я провел большую часть своего детства до того, как работа моего отца заставила переехать нашу семью с одного конца света на другой. Я воспользовался случаем, чтобы навестить мою милую старую тетю, которая приготовила мне ужин. Наша болтовня перенесла нас в прошлое, и в какой-то момент, что-то вспомнив, она встала и пошла рыться в ящичке буфета. В конце концов она вытаскивает лист бумаги.

– Ты помнишь своего друга Джорджа?

Ну конечно я помнил Джорджа!

Лучший друг, который у меня когда-либо был. Было душераздирающе расставаться с нами, в год нашего десятого дня рождения.

Мы какое-то время переписывались, а потом его родителям тоже пришлось уехать. В итоге мы потеряли друг друга из виду.

«Он вернулся, чтобы жить здесь», – продолжила она. Он пришел на днях, чтобы узнать о тебе. Он оставил тебе эту записку на случай, если ты захочешь увидеть его снова.

Моя тетя легла спать рано. Я обнял ее, пообещав возвращаться чаще, и ушел. Я развернул бумагу. Телефона не было, только адрес. Я отправился.

Дом Джорджа был последним на улице, спускавшейся по грунтовой дороге к группе высоких, узких деревьев. Не было ни забора, ни ворот. Пестрая завеса, взволнованная потоком воздуха, прикрывала проем двери. Я отпустил его, не осмеливаясь войти, и позвонил.

Я услышал торопливые шаги, передо мной появились Джордж. Мы оба сильно изменились, но сразу же узнали друг друга и обнаружили, что безоговорочно ругаемся и дразним друг друга, как в старые добрые времена.

Мой старый друг провел меня через ряд комнат в большую гостиную, где горел камин. Я быстро понял, что не так: в этом доме не было ни одной двери, и я понял, что входная дверь не стала исключением. Я думал, что она открыта, но ее попросту не было. Я ничего не ответил, но Джордж, должно быть, почувствовал мое замешательство и посмотрел на меня с легким смущением.

– Я живу один, знаешь ли, поэтому мне нечего скрывать.

Он нервно рассмеялся, но в душе он думал о другом. Его взгляд переместился. Он казался все более и более взволнованным.

Тем не менее, мы продолжали радостно вспоминать и рассказывать друг другу о своей жизни, пока он не переехал в этот дом.

Уже почти наступила ночь. Не было другого света, кроме огня. Итак, Джордж встал, зажег головню в камине и начал зажигать свечи, разбросанные повсюду.

Он снова сел. Он стал очень мрачным и больше не пытался меня обмануть. Атмосфера становилась тяжелой. У меня были проблемы с дыханием.

«Им это не нравится», – сказал он мне.

Я стоял на мгновение ошеломленный, не отвечая. Он продолжал:

– Им это совсем не нравится.

Он словно впал в транс, Я встряхнулся.

Лин Фонтана автор, который ценит искренние рассказы и сама пишет захватывающие новеллы. Свою новеллу "Жители", она написала первой. Эта новелла была опубликована на сайте - shortedition. Новелла приобрела некую популярность из-за своего жанра и до сих пор набирает популярность.

– Чт... кому не нравится ч-что?

– Жители... Они там так долго, – выдохнул он. Им не нравится ни электричество, ни телефоны, ничего... Ни одно из наших изобретений... Они все уничтожили. И, прежде всего, они не любят двери.

Я не бредил, но мой друг, очевидно, срочно нуждался в помощи. Я сел рядом с ним и обнял его за плечи. Этот контакт, казалось, восстановил ее силы.

– Сначала... я их чинил... двери... Каждое утро я находил их сломанными... все! Я старался их больше не закрывать. Но они все равно были уничтожены. Но я ничего не видел и не слышал. Просто разрушение. Но они не любят двери... Совсем, совсем... Они имеют право... Здесь их дом, их дом, навсегда.

У меня хватило сил спросить его: – А двери-то зачем? Это не совсем современное изобретение...

Он задрожал и в глубоком вздохе больше выдохнул, чем произнес:

– Они не терпят никаких препятствий между собой и мной...

Я прошептал:

– Но... почему ты остаешься?

– Я не могу... Это так хорошо... Вы не представляете себе такого удовольствия... Ночью... Я не знаю, как они выглядят. Я их не вижу, но то, что я чувствую, я не могу жить без... И ты тоже почувствуешь... ты будешь знать, что ничто не стоит того, что они с тобой сделают... Ничего.

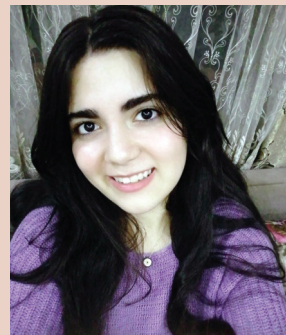
Его пальцы сжали мое плечо. Он причинял мне боль, но я не мог заставить себя отпустить его. Он усилил давление, его ногти вонзились в мою куртку и мою кожу, очень длинные ногти, которых я раньше не замечал.

Я нашёл в себе силы вырваться из его объятий. Он стал таким слабым. Я сбежал через зияющие проемы древних дверей. На мгновение я обернулся. Джордж был не более чем серой, гримасничающей тенью. Я ничего не мог сделать для него. Я буквально выпрыгнул из дома.

Я бросился к своей машине бегом, зажав уши руками. Я ослабил давление ровно настолько, чтобы открыть дверь, броситься на сиденье и активировать автоматическое запирающее устройство, которое издавало энергичный, сухой и успокаивающий звук. Я взлетел с грохотом, полностью надавив на педаль акселератора, борясь с силой, которая оказалась не такой, как я думал, силой ветра, и которая оказывала давление, которому все труднее противостоять, сила, которая, казалось, была наделена тысячей рук, которые тряслась и усердно работала над моими дверями, чтобы растянуть их.

Было еще темно, когда я остановился перед стойкой проката автомобилей. Я передал ключ прокатной компании и закурил, пока он осматривал машину при свете фонарика. Я видел, как он напрягся, глядя на меня с широко раскрытыми глазами непонимания. Я проследил взглядом направление луча: все четыре двери авто были прорваны, словно гигантскими яростными когтями, от них, как множество лент, оторвались куски чешуйчатого металла с острыми краями, отвратительные (пасть зверя) украшения чудовищной свадьбы, из которой Я чудом избежал.

Fransız dilində tərcümə etdi: Elvira İBRAHİMOVA, Tərcümə fakültəsi, B20-451-ci qrup

Sergi ata və Allah haqqında

Bu günlərdə böyük rus yazıçısı Lev Tolstoyun "Sergi ata" povestini oxudum. Əsər məni büsbütün təsiri altına aldı. "Sergi ata" gerçəkliyi külək kimi insanın üzünə çırpır. Düşünürəm ki, bu dahi yazıçıların "adətidir". Tolstoyun bu günə qədər oxuduğum bütün əsərləri yaddaşımda silinməz iz qoyub, mənə yaşamadığım həyat dərsini verib, insanın necə və nə üçün yaşadığını öyrədir. Oxumağa davam etdikcə insan sanki dərinliyə dalır və mən bu dərinliyi çox sevirəm. Təbii ki, bu möhtəşəm əsər haqqında bir çox ölkələrdə, müxtəlif dillərdə sayısız-hesabsız yazılar yazılıb, məqalələr dərc olunub. Mən isə, sadəcə, öz gördüyüm və anladığım reallığı diqqətimizə çatdırmaq istəyirəm.

Əsər insanın içində olan mübhəm duyğuların zamanla necə aşkar olduğunu göstərir. Tolstoy, oxuduğum bütün əsərlərində insanın içində başqa bir "mən"inin olduğunu göstərir. Sergi ata - knyaz Stepan Kasatski həqiqətdə kim olduğunu axtarır, öz missiyasının nədən ibarət olduğunu anlamağa çalışır. Kasib həyatından varlı zadəgan həyatına keçid etmək üçün imkanlı bir xanımla ailə həyatı qurmağı düşünür. Müəllif burada həyatımızda olan hər şeyin heç də planladığımız kimi getmədiyini ustalıqla vurğulayır. Çünki Kasatski varlanmaq üçün çıxdığı bu yolda Meriyə həqiqətən vurulur. Lakin evlənməklərinə bir neçə gün qalmış Meri daha əvvəl imperator Nikolay Pavloviçin məşuqəsi olduğunu

etiraf edir. Kasatski bu gerçəyi bağışlaya bilmir, Meridən ayrılır və rahib olur. Allah üçün yaşamağın ona daha yaxşı təsir edəcəyini düşünür. Merini bağışlaya bilməməsi, rahib olması da Kasatskinin eqosunun nəticəsidir. İnsan hər şeydən və hər kəsdən öncə özünü sevir...

O, rahib olsa da, sonda bunu Allah xatirinə deyil, sadəcə, özü üçün etdiyini başa düşür. Duyğuları hər zaman onu narahat edir, nə qədər hissələrini boğmağa çalışsa da, bəzən gücü buna çatmırdı. Cinsi ehtirası artırdı, istəkləri dəyişirdi və qadınlar hər zaman onun marağ dairəsindəydi. Sergi ata hər zaman şeytanı qadın timsalında görürdü və düşünürdü ki, onu yoldan məhz qadın çıxara bilər. Evinə gələn qadına olan ehtirasını basdırmaq üçün barmağını kəsir və qadının məqsədi baş tutmur. Həmin qadın sonralar Sergi atanın hərəkətindən təsirlənərək rahibə olur.

İnsan həyatının müxtəlif anlarında sınağa çəkilir. Tolstoy özü yazır ki, təcrid qızı haqqında soruşanda, beynində olan bütün fikirləri yalnız qızın bədəni, görüntüsü və cazibəsi haqqında təsəvvür yaratmaq idi. Bəli, o özünə məğlub olur. Nəfsinə qalib gələ bilmir. Nəfsinə, istəklərinə məğlub olur və bu anı çoxdan gözlədiyi üçün qaçır. Yuxuda qoca qadın Paşenkanı görməyi də əbəs deyildi, bütün həyatı boyu Allah üçün yaşadığını düşünürdü, amma əsl Allah üçün yaşayanı

Tanrı ona bir qoca qadın timsalında göstərdi.

Sergi ata qayıdır olur Stepan Kasatski. Ya da elə həmişə Kasatskiydi, özünü aldadırdı. Ümumilikdə, povest göstərir ki, insan Allah yolunda özünü ətrafdan təcrid etməməlidir. Dünyəvi hissləri, insanın təbii ehtiyacları hər biri yerli yerində olmalıdır. Saf və təmiz niyyətlə edilən yaxşılıqlar isə həqiqətən Allaha çatdırır bizi. Həyatımız boyu imtahana çəkilirik və bu imtahandan necə çıxacağımızı öz əlimizdədir. Yalnız seçimlərimiz bizə həqiqətdə kim olduğumuzu göstərir.

İnarə ABDULLAYEVA,
Təhsil I fakültəsinin
III kurs tələbəsi

Xocalı soyqırımından sonra doğulan uşaqlar Xocalıda öldürülən uşaqlardan indi daha yaşlıdır. Onlar qocalacaq, amma Xocalıdakı uşaqlar elə o yaşda da qalacaqlar. Mənim isə o uşaqlar üçün əlimdən gələn tək bir şey varsa, o da pıçıltı ilə bizdən küsən Laylanı yenidən oxumaqdır.

Layla dedim, yatasan,
Qızılgülə batasan...
Qızılgülün içində
Şirin yuxu tapasan...

İndi Xocalımız azaddır. Bir zamanlar kiçik qiyamətə şahid olan bu torpaqlar indi küllərindən yenidən doğulan simurq kimi canlanır, bu ərazilərdə geniş infostruktur tədbirləri həyata keçirilir. Bəs görəsən bizdən küsən Layla yenidən bu ərazilərdə yenidən doğulacaq körpələrə xatir bir daha Xocalıya qədəm qoyacağı mı?

Oruc ƏLƏSGƏROV,
Beynəlxalq Jurnalistika
ixtisasının II kurs tələbəsi

Layla dedim, yatasan...

Layla dedim, yatasan,
Qızılgülə batasan...
Hardan gəlir bu səs-səda?
Bəlkə, illər arxasında
Layla çalır gəlin ana?

(X.R.Ulutürk)

Dünənki kimi yadımdadır, həmin zaman məktəbə yeni qəbul olmuşdum. O vaxtlar ailəmlə babamgildə tez-tez gedib-gəlirdim, onlara yaman bağlı idim, hətta həftəsonları babamgildə qalmağa təkid edirdim. Elə Xocalı soyqırımının 20-ci ildönümü günü 2012-ci ilin 26 fevral gecəsində də onlarda idim, babama qısılib efrədə göstərilən proqrama baxdığım da yadımdadır. Proqramda göstərilən səhnədə bir qadın fəryad dolu səsle qucağındakı körpəsinə layla çalırdı. Bütün nəzərim televizora cəmlənmişdi ki, babamın xırıltılı öskürəyi və "Qərribə həyatdır..." deyərək səslənən ilə dik atıldım. "Həyatın nəyi qərribədir?", "Babam niyə elə dedi?", "Niyə layla bu gün belə ağır səslənir? O ki çox həzin bir nəğmədir." deyərək düşüncələr 6 yaşlı mənə hələ aydın deyildi. Sonra anladım ki, həmin fevral gecəsində laylanın belə ağır, nalə dolu səslənişi onun özündə 20 ilin yorğunluğunu daşımasından irəli gəlir. Axı həmin gecə onlarla ailə son axşam yeməyini yedi, atalar son dəfə övladları ilə oynadı, analar son dəfə öz körpə balalarına layla çaldı, axı o gecə bir çox ailənin birlikdə son gecəsi oldu. Bəlkə layladakı bu yorğunluğun səbəbi bizdən inciməsidir? Bəlkə beşikdə ruhunu Yaradanın haqq dərgahına təslim edən uşaqlar üçün sona qədər səslənmədiyinə görə incidi bizdən layla? Bəlkə elə Xocalıda əsir götürülən, va-

lideynini itirib fəryad edən uşaqların dilində son dəfə səslənib sonra Xocalı uşaqlarının ruhu ilə göylərə uçdu? Bəlkə nəğmələr gülüstanı Qarabağa küsdü layla?

"Xocalıdakı günlərimdən danışanda anamın qoynunda yatmağım, atamla qarajda gördüyüm it yadıma düşür. Mən Xocalıdan qaçanda beş yaşım var idi. Həmin faciədə gözümlü açanda bir kişinin kürəyində meşənin içi ilə getdiyimizi gördüm. Geri dönüb baxanda Xocalımdan qalxan qara tüstü və alov ilə üzleşdim. Həmin qocaya yük olduğuma görə kürəyindəki şalı açıb mənə buraxdı və meşədəki dəreyə doğru yuvarlandım. O dəradə dəfələrlə "ay ata" deyərək səslənişim də yadımdadır. Sonradan öyrəndim ki, atam da həmin zaman "Mehdi" deyərək qışqıraraq nalə çəkmiş. O dəradən məni 6-7 saat sonra erməni hərbiçiləri tapdı. Qaranlıq otaqda oyananda əsirlərin qışqırığı səsləri gəlirdi. Gözümü işıqlı dünyanın qaranlıq otağında neçə dəfə yumub-açdığım, neçə günün keçdiyini bilmirəm. Daha sonra əsirdəyişmə məntəqəsində mən də qaytarıldım. Babamla birlikdə Bakıya gəldim. Nənəmlə, dayımla yaşamağa başladım. Nənəmi özümə ikinci ana bildirdim..." - bu sözləri Xocalı faciəsinin qaranlıq üzü, beş yaşında bütün ailəsini itirən Mehdi Əliyev o gecəni xatırlayarkən dilə gətirir. O, Xocalıda ailəsinin hər bir üzvünü itirən 25 uşaqdan biridir. Onun indi 36 yaş var. Bu yaşında hər gün beş yaşlı uşağı axtaran Mehdi heç böyümədi. İllər keçəcək, amma Mehdi daim o uşağın axtarışında olacaq...

Cənnətim Qarabağ

Nə gözəl yaradıb yaradan səni,
Cənnətin özüsən, canım Qarabağ.
Vəsfinə qoşulan bu şeirlərin
Misrası, sözüsən, gözəl Qarabağ.

Cıdır düzündəki qışım, həm yazım,
Görməli yerlərin çoxdur, nə yazım?
İstisü dərdlərə dərmanımı yazım?
Yoxsa ki, kəm baxan gözlərdən yazım?

Gözəlliğin heyran etdi dünyanı,
Qoynunda dincəlmək istədi hamı.
İgid oğulların, cəsur qızların
Dedilər, ey düşmən bizləri tanı.

Şahbulaq qalası ucadan uca,
Həsəd apardılar illər boyunca.
Çətir şalaləsi azad olunca,
Düşmən gözü oldu səndə, Qarabağ.

İstədilər sənin torpağını, daşını
Murovdağ zirvədir, əyməz başını.
Qoynunda ilanlar sürünən zaman,
Gizlətdin düşməndən sən gözyaşını.

Xudafərin mərd-mərdənə dayandı,
Şır-şır şalaləsi qurudu, yandı
Yadlar qoynundadır deyər fəryadın,
Göylərə çəkildi, canım Qarabağ.

30 il dözmüşdün gözlərin aydın,
Azad olunca sən günləri saydın
İgid oğulların, atlandı atın,
Gəldi harayına, canım Qarabağ.

Səni incidəni dara çəktilər,
Özlərin sipər edib qala çəktilər.
Başından dumanı dala çəktilər,
Sevincdən göz yaşın axdı, Qarabağ.

Canlarından, qanlarından keçtilər,
Özlərinə əbədi yol seçdilər,
Düşmənlərin qanlarını içdilər,
Sən azad ol, sən yaşa ey Qarabağ!

Vətənimin, şəhidimin hər zaman,
Baxın, gənclər biz qədrini bilməli,
Dosta dost, düşməne düşmən olmalı,
Bayrağımız göylərdə ucalmalı.

Nəsrin CƏFƏRLİ,
Qafqazşünaslıq ixtisası,
173 b qrup

Azərbaycanlı alimin dünya meridianları

Professor Əsgər Zeynalova həsr olunmuş sənədli film

Fevralın 10-da Nizami Kino Mərkəzində Azərbaycan Dillər Universitetinin professoru, filologiya elmləri doktoru Əsgər Zeynalova həsr olunmuş "Azərbaycanlı alimin dünya meridianları" adlı sənədli filminin təqdimat mərasimi keçirilib.

Azərbaycan şifahi ədəbiyyatının erməni ədəbiyyatına təsirini faktlarla göstərməsinə xüsusi vurğulayırlar.

Filmə çıxış edənlərin professor Ə.Zeynalovun Fransız ədəbiyyatı üzrə görkəmli mütəxəsis olması, Azərbaycan ədəbiyyatşü-

müəllifi olması da qeyd edilir.

Professorun ailə üzvlərinin çıxışlarında isə Əsgər müəllim gözəl ailə başçısı, qayğıkeş ata, yaxşı baba kimi xarakterizə olunur. Alimin hər iki övladının fəlsəfə doktoru olması bunu əyani sürətdə təsdiq edir: Səbinə filologiya üzrə, Səkinə isə sənətşünaslıq üzrə.

Sənədli filminin təqdimat mərasimini tanınmış aparıcı Saleh Bağirov açaraq professor Ə.Zeynalov və filmin yaradıcı heyəti haqqında məlumat verib.

Tanınmış ziyalıların, Ə.Zeynalovun yaxınları və ailə üzvlərinin iştirak etdiyi tədbirdə Tarix İnstitutunun şöbə müdiri Cəbi Bəhramov, Milli Qeyri-Hökumət Təşkilatları Forumunun prezidenti Rauf Zeyni, ADU-nun Azad Həmkarlar Təşkilatının sədri Misgər Məmmədov, Musiqi Kollecinin direktoru Nazim Kazımov, AMKM-nin baş direktoru Tahir Əmiraslanov, filologiya elmləri namizədi Tofiq Abdullayev, "Vedibasar" qəzetinin baş redaktoru Sərtib İslamoğlu, ADU-nun kafedra müdiri Fialə Abdullayeva, 291 nömrəli Ekologiya liseyinin direktoru Zeynəb Qasımova, ATU-nun Azad Həmkarlar Təşkilatının sədri Cahangir Qasımov, alimin keçmiş tələbələri Fidan Ağayeva və Aysel Quliyeva çıxış edərək Ə.Zeynalovun çoxşaxəli yaradıcılığından, onun əsl vətənpərvər ziyalı kimi insani keyfiyyətlərindən bəhs ediblər. Qonaqlar alimi bu əlamətdar hadisə münasibətilə təbrik edib, ona elmi fəaliyyətində yeni uğurlar arzulayıblar.

Tədbirin sonunda professor Əsgər Zeynalov təqdimata toplaşan qonaqlara, filmin ərsəyə gəlməsində zəhməti olan çəkiliş heyətinə, tədbirin təşkilatçılarına öz minnətdarlığını bildirib və bu əlamətdar gündə onunla sevincini bölüşən hər kəsə təşəkkür edib.

Görkəmli alimin həyat və yaradıcılığında bəhs edən filmin ssenari müəllifi Rövşən Vəliyev, rejissoru Mircəlil Ağayev, quruluşçu operatoru Müşviq Qasımovdur. Filmin mətnini Xalq artisti Sabir Məmmədov səsləndirib. Sənədli filmin təşkilatı dəstəkçisi Zəngəzur İnformasiya Agentliyidir.

Filmə ADU-nun Elmi İşlər üzrə prorektoru, professor Novruz Məmmədov, Atataürk Beynəlxalq Mərkəzinin direktoru, akademik Nizami Cəfərov, Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin rektoru, professor Gülçöhrə Məmmədova, akademik Muxtar İmanov, professor Cəlil Nağıyev, ADU-nun Azad Həmkarlar Təşkilatının sədri Misgər Məmmədov bu zəhmətkeş tədqiqatçının yaradıcılığına müxtəlif bucaq altında geniş şəkildə öz münasibətlərini bildirirlər. Onlar azərbaycanlı alimin Sankt-Peterburq, Moskva, ABŞ, Fransa, İngiltərə, Almaniya, Kanada, İsveç, Hindistan, Avstraliyada monoqrafiyalarının çap olunmasını diqqətə çatdırır, onun erməni qaynaqlarından əldə etdiyi nəticələri,

naslığında Volter və Hüqo haqqında ilk monoqrafiyaların bu tədqiqatçı alimin qələminə məxsus olması, alimin məşhur "İrəvan ziyalıları", "İrəvan məktəbləri", "Hara gedir bu qatar?" kitabları haqqında fikirləri öz əksini tapır. Azərbaycanlı alimin əsərlərində Volter və Hüqonun Şərqə münasibətinin dünya ədəbiyyatşünaslığı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb etməsi, Hüqonun İslam dinini qəbul etməsinin, ilk dəfə olaraq, Ə.Zeynalov tərəfindən təqdim olunmasının beynəlxalq aləmdə sensasiya doğurması fikirləri də filmdə maraq doğuran məqamlardandır.

Sənədli filmə professor Ə. Zeynalovun Nyu-York Elmlər Akademiyasının (2017) üzvü, Özbəkistan Turan Elmlər Akademiyasının (2018), Parisdə fəaliyyət göstərən Viktor Hüqonun Dostları Cəmiyyətinin üzvü (2019), Türk Dünyası Araşdırmalar Beynəlxalq Akademiyasının akademiki (2019), Almaniya fəaliyyət göstərən Avropa Təbiət Elmləri Akademiyasının akademiki (2020), 40-dan artıq kitabın, 500-dən artıq elmi-publisistik məqalənin

Nicat Əliyev "İlin Tələbə Gənclər Təşkilatı Sədri" nominasiyasına layiq görülüb

2 fevral - Azərbaycan Gəncləri Günü münasibətilə Azərbaycan Tələbə Gənclər Təşkilatları İttifaqı tərəfindən Tələbə Gənclər Təşkilatlarının Respublika Forumu keçirilib. Tədbirdə Azərbaycan Dillər Universitetinin Tələbə Gənclər Təşkilatının sədri Nicat Əliyev "İlin Tələbə Gənclər Təşkilatı Sədri" nominasiyasına layiq görülüb.

Bu münasibətlə universitetimizin rektoru, akademik Kamal Abdulla Nicat Əliyevlə görüşüb, onu təbrik edib.

ADU kollektivi adından Tələbə Gənclər Təşkilatının sədri Nicat Əliyevə uğurlar arzu edirik!

Həsən bəy Zərdabi: Həyatın özü və həyatın ölçüsü

dəyirmi masa

Filologiya fakültəsi, Doktorantura şöbəsi və "Azərbaycanşünaslıq" Elmi Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə AMEA-nın Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun professoru Rəhman Bədəlovun təqdimatında "Həsən bəy Zərdabi: Həyatın özü və həyatın ölçüsü" adlı dəyirmi masa keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan filologiya fakültəsinin dekanı, professor Şahin Xəlilli Azərbaycan milli mətbuatının banisi, görkəmli ictimai xadim Həsən bəy Zərdabının maarifçilik və xeyriyyəçilik fəaliyyətindən danışdı. Bildirilib ki, xalqın mədəni tərəqqiyə qovuşması yolunda əsl fədakarlıq nümayiş etdirən bu maarifpərvər şəxs elmin nurlu sabahına aparan yolu xalqa göstərib. H.Zərdabının mənalı həyatı, çoxcəhətli yaradıcılığı, geniş ictimai fəaliyyəti bütövlükdə Vətəninə, millətinə təmənnaş xidmətin misilsiz nümunəsidir.

AMEA-nın Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun professoru Rəhman Bədəlov "Həsən bəy Zərdabi: Həyatın özü və həyatın ölçüsü" mövzusunda çıxış edib. Azərbaycan maarifçilik kontekstində Həsən bəy Zərdabının ömür yolunu işıqlandıraraq, bir sıra yeni məlumatları müzakirə obyektinə çevirib.

Bildirilib ki, XIX yüzilliyin ikinci yarısından Azərbaycanda sosial-mədəni həyatın sürətli canlanmasında və ictimai fikrin maarifçi-demokratik ideyalarla zənginləşməsində Həsən bəy Zərdabının müstəsna xidmətləri olub. Görkəmli mütəfəkkir dövrün ziyalıları redaktoru olduğu "Əkinçi" qəzetinin ətrafında birləşdirərək taleyüklü vəzifələrin uğurla həyata keçirilməsində misilsiz rol oynayıb. Tezliklə qabaqcıl ziyalıların tribunasına çevrilən "Əkinçi" qəzeti maarifçilik ideyalarını uca məqamlara çatdırıb.

Qeyd olunub ki, milli düşüncənin yüksəlməsində çıxış yolunu yalnız təhsildə, elmdə görəndən Həsən bəy Zərdabi bunları dərinləndirərək xalqı maarifə, mədəni tərəqqiyə çağırırdı, elmi-publisist ideyaları və sosial-siyasi baxışlarında xalqın maariflənməsinə böyük əhəmiyyət verirdi. Xalq mücahidi olan, xeyirxahlıq əməllərlə yaşayan bu böyük alim-pedaqog xalqına təmənnaş xidməti özünə ən ali məqsəd seçmişdi. O, yandırdığı mədəniyyət çirağının işığı ilə cəhalət və nadanlıq zülmətini yararaq, xalqın maariflənməsinə ləyaqətlə xidmət etdi.

Redaksiya heyəti:

Misgər Məmmədov
Nərgiz Qurbanlı
Nigar Zeynalova
Ayna Əliyeva
İnarə Abdullayeva
Məryəm Şahəlizadə
Ceyran Əliyeva
Mədinə Əhmədova

Ünvan: Az 1014, Bakı
şəhəri, Rəşid Behbudov
küçəsi, 134.
Əlaqə telefonları:
440-29-31; 441-22-79

Qəzet "POLİQLOT"un
redaksiyasında yığılıb,
səhifələnilib və
"Azərbaycan Nəşriyyatı"
MMC-də ofset üsulu ilə
çap olunub.

Qeydiyyat № 720
Əlyazmalar geri
qaytarılır.
Müəlliflərlə redaksiyanın
mövqeyi uyğun
gəlməyə bilər.

Qəzet Ədliyyə
Nazirliyində qeydə alınıb.
Qeydiyyat №-si 1557
Qiyməti 60 qəpik
Tirajı: 1000
Sifariş: 641

Baş redaktor:
Sadiq ZAMAN